

دانشگاه صنعتی امیرکبیر
(پلی تکنیک تهران)

دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر

برنامه سازی پیشرفته و کارگاه

ادامه شی گرای

استاد درس

دکتر مهدی قطعی

استاد دوم

بهنام یوسفی مهر

نگارش

سام قربانی، آرمان حسینی، محمدحسین هاشمی، کیانا رضوی و مهدی جعفری

بهار ۱۴۰۳

فهرست

4	مقدمه
5	ارث‌بری
5	توصیف یک مشکل
7	راه‌حل
10	subclass ها و superclass ها
12	Casting در جاوا
15	انواع casting
15	implicit cast های
15	explicit cast های
15	cast کردن در reference type ها
18	explicit cast در reference type ها
22	کلاس Object
22	متدهای ناآشنا
23	تعریف کلاس Object
25	Abstract class ها
31	Polymorphism
31	Compile-time Polymorphism (Method Overloading)
32	Run-time Polymorphism (Method Overriding)
34	interface
34	Interface چیه و چطوری ارزش استفاده میکنیم؟
37	کاربردهای interface
38	مقایسه abstract classes و interfaces
40	Multiple inheritance by Interfaces
42	بعضی اینترفیس‌های مهم در جاوا

44 Annotation در جاوا

44 چطور توی کدهامون با کامپایلر صحبت کنیم؟

46 @Override در ارث‌بری

47 ما با Annotation ها چیکار می‌کنیم؟

48 inner class ها

48 کار با inner class ها

49 مغز؛ درون سر یک جانور

51 Static Inner Class

53 Anonymous Inner Class

53 کلاس‌های کم‌مصرف؛ هیاهو برای هیچ

53 کلاس بی‌نام و نشان

55 بازگشت به گرافیک

56 منبع برای یادگیری بیشتر

57 Lambda Expression در جاوا

58 چند نکته درباره‌ی lambda expression

مقدمه

ارث‌بری، از پایه‌ای‌ترین مفاهیم شی‌گرایی که به کلاس‌های مشابه، امکان این رو می‌ده که متدها و فیلدهای مشابه‌شون رو در یک class جدید تعریف کنن. با استفاده از ارث‌بری، می‌شه به طراحی‌ای بهتر برای کدمون برسیم، کدی که توی اون، کد تکراری کمه و به همین خاطر، کد maintainable‌تری محسوب می‌شه.

توی این داکيومنت، علاوه بر ارث‌بری، به چندتا مفهوم کوچولوی دیگه توی جاوا مثل lambdaها، inner classها و کمی annotation هم می‌پردازیم.

حتما کدهایی که توی این داک اومدن رو خودتون اجرا کنید و هر سوالی که داشتین از تدریس یارهاتون بپرسین، توی گوگل راجع بهش سرچ کنید و از ChatGPT راجع بهش اطلاعات بخواین. ارث‌بری از مفاهیم مهم و جالب OOP هست که خیلی مهمه اون رو کامل یاد بگیرین.

ارث‌بری

توصیف یک مشکل

توی IntelliJ به پروژه جدید ایجاد کنید و به پکیج به اسم vehicle درست کنید. توی vehicle دو فایل جدید به اسم Car.java و Bike.java درست کنید و توی اون‌ها، کلاس‌های Car و Bike رو ایجاد کنید:

```
package Vehicle;

public class Bike {
    public String brand;
    public int speed;
    public boolean hasCarrier;

    public Bike(String brand, int speed, boolean hasCarrier) {
        this.brand = brand;
        this.speed = speed;
        this.hasCarrier = hasCarrier;
    }

    public void accelerate(int speed) {
        this.speed += speed;
    }

    public void showBikeInfo() {
        System.out.println("Brand: " + brand + ", Speed: " + speed + "
km/h");
        System.out.println("Has Carrier: " + hasCarrier);
    }
}
```

```
package Vehicle;

public class Car {
    public String brand;
    public int speed;
    public int doors;

    public Car(String brand, int speed, int doors) {
        this.brand = brand;
        this.speed = speed;
        this.doors = doors;
    }

    public void accelerate(int speed) {
        this.speed += speed;
    }

    public void showCarInfo() {
```

```

        System.out.println("Brand: " + brand + ", Speed: " + speed + "
km/h");
        System.out.println("Doors: " + doors);
    }
}

```

بعد از این کار، کد Main رو به کد زیر تغییر بدین و اون رو اجرا کنید تا مطمئن بشین که همه چیز درست کار می‌کنه:

```

public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Toyota", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println();

    Bike myBike = new Bike("Yamaha", 120, true);
    myBike.showBikeInfo();
}

```

بعد از اجرای کدتون، باید همچین چیزی ببینید:

```

Brand: Toyota, Speed: 180 km/h
Doors: 4

Brand: Yamaha, Speed: 120 km/h
Has Carrier: true

```

حالا که کدتون کار می‌کنه، بیاین راجع به شباهت‌های این دو کلاس صحبت کنیم. ظاهر این کلاس‌ها خیلی شبیه‌ئه، نه؟ هر دو فیلدهایی به اسم brand و speed دارن، متدی به اسم accelerate دارن که سرعت وسیله نقلیه رو زیاد می‌کنه و توی خط اول متدهایی که اطلاعات اون‌ها رو نشون می‌ده، برنند و سرعتشون چاپ می‌شه. در واقع، اگر یه بار به کدتون نگاه کنید، واقعا کلاس‌های Car و Bike اونقدر متفاوت هم نیستن! حالا بیاین یه کلاس جدید مثل Motorcycle اضافه کنیم توی فایل جدیدی به اسم Motorcycle.java بنویسیم:

```

package Vehicle;

public class Motorcycle {
    public String brand;
    public int speed;
    public boolean hasSidecar;

    public Motorcycle(String brand, int speed, boolean hasSidecar) {
        this.brand = brand;
        this.speed = speed;
        this.hasSidecar = hasSidecar;
    }

    public void accelerate(int speed) {
        this.speed += speed;
    }
}

```

```
public void showMotorCycleInfo() {
    System.out.println("Brand: " + brand + ", Speed: " + speed + "
km/h");
    System.out.println("Has Sidecar: " + hasSidecar);
}
}
```

این کد هم امتحان کنید:

```
MotorCycle myMotorCycle = new MotorCycle("Benz", 120, true);
myMotorCycle.showBikeInfo();
```

باید خروجی‌ای مثل زیر ببینید:

```
Brand: Benz, Speed: 120 km/h
Has Sidecar: true
```

کلاس جدیدتون هم کار می‌کنه، ولی اون هم خیلی شبیه دو کلاس قبلیه! به نظر میاد که ما هر وسیله نقلیه‌ای که بخوایم اضافه کنیم، باید کلی کد تکراری از کلاس‌های قبلی مون بنویسیم. همون طور که توی داک clean code خوندین، ما توی برنامه‌نویسی، خیلی کدهای تکراری رو دوست نداریم.

راه حل

ولی یه راه حل برای این مشکل هست. این که ویژگی‌های مشترک تمام این کلاس‌ها رو، توی کلاس جدیدی به اسم **Vehicle** بیاریم و بعدش، با استفاده از ارث‌بری، اون ویژگی‌ها رو به تمام این کلاس‌ها منتقل کنیم. شاید یه خورده این حرف براتون غریب باشه، «یعنی چی که ویژگی‌های یک کلاس رو به کلاسی دیگه منتقل کنیم؟». بیاین تا با کد زدن، اون رو ببینیم. توی فایل `Vehicle.java`، کلاس `Vehicle` رو ایجاد کنید. این کلاس، به جای این که نماینده ماشین و موتور و دوچرخه باشه، نماینده یک «وسیله نقلیه» ست و ویژگی‌های مشترک تمام کلاس‌های قبل رو توی خودش نگه داشته:

```
package Vehicle;

public class Vehicle {
    public String brand;
    public int speed;

    public Vehicle(String brand, int speed) {
        this.brand = brand;
        this.speed = speed;
    }

    public void accelerate(int speed) {
        this.speed += speed;
    }

    public void showInfo() {
        System.out.println("Brand: " + brand + ", Speed: " + speed + "
```

```
km/h");
    }
}
```

می‌تونید ببینید که فیلدها و متدهای مشترک تمام وسایل نقلیه‌مون، یعنی brand، speed، accelerate و غیره همگی توی این کلاس اومدن. حالا بیاین کد کلاس Car رو عوض کنیم:

```
public class Car extends Vehicle {
    public int doors;

    public Car(String brand, int speed, int doors) {
        super(brand, speed);
        this.doors = doors;
    }

    public void showCarInfo() {
        showInfo();
        System.out.println("Doors: " + doors);
    }
}
```

توی این کد، شما برای اولین بار با کلیدواژه extends آشنا می‌شین. این کلیدواژه توی جاوا برای تعیین ارث‌بری استفاده می‌شه. کلاس Car، الان تمام فیلدها و متدهای کلاس Vehicle رو داره! مثلاً توی خط اول متد showCarInfo()، می‌بینید که متد showInfo() صدا زده شده. خود Car که همچین متدی تعریف نکرده، پس تعریف این متد کجاست؟ در واقع، این متد توی کلاس Vehicle تعریف شده و چون Car از Vehicle ارث‌بری کرده، پس می‌تونه از متدها و فیلدهای اون استفاده بکنه!

حالا به متد main برین و کد زیر رو اجرا کنید تا مطمئن بشید همه چی درست کار می‌کنه:

```
public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Toyota", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println();

    myCar.accelerate(5);
    myCar.showCarInfo();
}
```

بعد از اجرای این کد، خروجی زیر رو باید ببینید:

```
Brand: Toyota, Speed: 180 km/h
Doors: 4

Brand: Toyota, Speed: 185 km/h
Doors: 4
```


می‌بینید که حتی ما تونستیم از متد `accelerate` هم برای `myCar` استفاده کنیم، در حالی که این متد اصلاً توی `Car` تعریف نشده! این موضوع فقط به خاطر اینه که `Car` از `Vehicle` ارث‌بری می‌کنه، و به خاطر همین به تمام فیلدها و متدهای اون هم دسترسی داره.

حالا کد کلاس‌های `Bike` و `MotorCycle` هم به کدهای زیر تغییر بدین تا اون‌ها هم از کلاس `Vehicle` ارث‌بری کنن:

```
package Vehicle;

public class Motorcycle extends Vehicle {
    boolean hasSidecar;

    public Motorcycle(String brand, int speed, boolean hasSidecar) {
        super(brand, speed);
        this.hasSidecar = hasSidecar;
    }

    public void showBikeInfo() {
        showInfo();
        System.out.println("Has Sidecar: " + hasSidecar);
    }
}
```

```
package Vehicle;

public class Bike extends Vehicle {
    public boolean hasCarrier;

    public Bike(String brand, int speed, boolean hasCarrier) {
        super(brand, speed);
        this.hasCarrier = hasCarrier;
    }

    public void showMotorCycleInfo() {
        showInfo();
        System.out.println("Has Carrier: " + hasCarrier);
    }
}
```

می‌بینید که حجم این کلاس‌ها، همین‌جور کوتاه‌تر و کوتاه‌تر می‌شه، این برای ما خیلی چیز خوبیه! ما هم خیلی از کدهای بلند خوشمون نمیداد! با کد زیر، این کلاس‌های جدید رو تست کنید:

```
public static void main(String[] args) {
    Bike myBike = new Bike("Yamaha", 120, true);
    myBike.showBikeInfo();

    System.out.println();
}
```

```

myBike.accelerate(5);
myBike.showBikeInfo();

System.out.println();

MotorCycle myMotorcycle = new MotorCycle("Harley-Davidson", 160, false);
myMotorcycle.showMotorCycleInfo();
}

```

باید خروجی زیر رو ببینید:

```

Brand: Yamaha, Speed: 120 km/h
Has Carrier: true

Brand: Yamaha, Speed: 125 km/h
Has Carrier: true

Brand: Harley-Davidson, Speed: 160 km/h
Has Sidecar: false

```

می‌بینید که همه این کلاس‌ها، مثل کلاس Car می‌تونن از فیلدهای brand و speed و متدهای accelerate() و showInfo() استفاده کنن.

superclass و subclassها

توی کد بالا، به کلاس Vehicle که از اون ارث‌بری شده یک superclass می‌گن (به این کلاس‌ها کلاس‌های پدر هم می‌گن). همچنین به کلاس‌های Car، Bike و Motorcycle، subclassهای کلاس Vehicle می‌گن (همچنین به اون‌ها، کلاس‌های فرزند هم می‌گن). هر کلاس، از حداکثر یک کلاس دیگه می‌تونه به صورت مستقیم ارث‌بری کنه، یعنی هر کلاس حداکثر یک پدر داره.

یه جایی هست که این اسم‌گذاری‌ها به شما کمک می‌کنه! شاید تا الان متوجه نشده باشین ولی توی خط اول constructorهای subclassها مون، از عبارتی به اسم super استفاده شده:

```

public Bike(String brand, int speed, boolean hasCarrier) {
    super(brand, speed);
    this.hasCarrier = hasCarrier;
}

```

این عبارت، یه کلیدواژه جدید. هر جایی super استفاده بشه، یعنی ما می‌خوایم از فیلدها، متدها یا کانستراکتورهای کلاس پدر استفاده کنیم. مثلاً در این‌جا، با استفاده از کلیدواژه super، نشون دادیم که می‌خوایم کانستراکتور زیر رو از کلاس پدر استفاده کنیم تا فیلدهای brand و speed برای آبجکت جدیدمون مقداردهی بشن:

```

public Vehicle(String brand, int speed) {
    this.brand = brand;
}

```

```
this.speed = speed;
}
```

یا مثلاً، توی متد `showBikeInfo()`، می‌تونیم با استفاده از `super`، دقیق‌تر مشخص کنیم که می‌خوایم متد `showInfo`ی کلاس `Vehicle` صدا زده بشه:

```
public void showBikeInfo() {
    super.showInfo();
    System.out.println("Has Carrier: " + hasCarrier);
}
```

همچنین با استفاده از این کلیدواژه، شما می‌تونید به فیلدهای کلاس پدر هم دسترسی داشته باشید:

```
public void showBikeInfo() {
    super.showInfo();
    System.out.println("Has Carrier: " + hasCarrier);

    System.out.println("Speed: " + super.speed);
    System.out.println("Brand: " + super.brand);
}
```

البته کپی کردن کد بالا به جای کد `ShowBikeInfo()` باعث می‌شه که سرعت و برند دوچرخه‌هاتون دوبار چاپ بشن! اگر خواستین این کد رو کپی نکنین، من صرفاً می‌خواستم نشونتون بدم که با کلیدواژه `super`، به تمام ویژگی‌های کلاس پدر دسترسی خواهید داشت. وقتی که بعدتر توی همین داک، متدهای کلاس پدر رو `Override` می‌کنید بیشتر به اهمیت این موضوع پی می‌برین.

Casting در جاوا

قبل از ادامه بحثمون راجع به ارثبری، لازمه راجع به cast کردن کمی گپ بزنیم. اصطلاح cast کردن، مربوط به زمانیه که متغیری رو از یک تایپ به تایپی دیگه تبدیل می‌کنیم. مثلاً این کد رو ببینین:

```
public static void main(String[] args) {
    int a = 10;
    long b = a;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
}
```

توی این کد، متغیر a که int بوده، به متغیری از جنس long به اسم b تبدیل شده. این تبدیل بدون هیچ مشکلی انجام می‌شه چون بازه اعدادی که متغیرهای long پوشش می‌دن خیلی بزرگتر از اعداد int. به خاطر درستی این cast، خروجی این کد هم به شکل زیره:

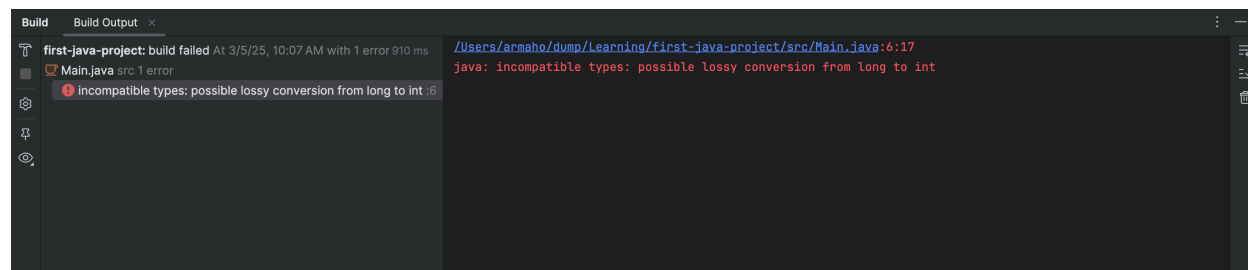
```
a: 10
b: 10
```

ولی بیاین به متغیر long خیلی بزرگ رو به یک متغیر int، cast کنیم تا ببینیم چه مشکلی می‌تونه پیش بیاد:

```
public static void main(String[] args) {
    long a = 10_000_000_000L;
    int b = a;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
}
```

تلاش کنید این کد رو اجرا کنید. به خطای زیر می‌خورید:

متن خطا رو بخونید. نوشته:

```
java: incompatible types: possible lossy conversion from long to int
```

جاوا داره به شما می‌گه که تبدیل متغیرهای long به int، کار خطرناکیه و ممکنه منجر به خطاهای overflow بشه. مثلاً توی همین مثال، عدد 10_000_000_000L خیلی عدد بزرگیه برای این که توی یک int جا بشه، و به همین خاطر تبدیل اون به یک int مشکلاتی برای شما به همراه داره.

یک "(int)" قبل از a بذارین تا به جاوا بگین که از cast تون مطمئنین و می‌دونید که هیچ مشکلی ایجاد نمی‌کنه:

```
public static void main(String[] args) {
    long a = 10_000_000_000L;
    int b = (int)a;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
}
```

خروجی این کد به شکل زیره:

```
a: 10000000000
b: 1410065408
```

چقدر مقدار b عجیبه! مشکلی که می‌بینید، مشکل بسیار معروفیه که یه اسم خیلی معروف هم داره، "overflow". زمانی که شما، عدد خیلی بزرگی رو توی یه متغیر ذخیره می‌کنید و اون متغیر جای کافی برای ذخیره اون عدد نداره، شما به خطای overflow می‌خورید. باید بدونید که اگر مقدار a اونقدر بزرگ نبود، شما به همچین خطایی نمی‌خوردین:

```
public static void main(String[] args) {
    long a = 100;
    int b = (int)a;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
}
```

خروجی این کد به این شکله:

```
a: 100
b: 100
```

علت این که cast تون به درستی انجام شد اینه که مقدار 100 به راحتی توی یک int جا می‌شه.

اتفاق مشابهی موقع cast کردن بین متغیرهای int و double هم میوفته. Cast زیر به درستی انجام می‌شه:

```
public static void main(String[] args) {
    int a = 100;
    double b = a;

    System.out.println("a: " + a);
}
```

```
System.out.println("b: " + b);
}
```

خروجی این کد هم به این شکله. به اون ممیز خط دوم توجه کنید، اون نشون می‌ده که متغیر b از جنس doubleه:

```
a: 100
b: 100.0
```

ولی اگر تلاش کنید عددی اعشاری رو به عددی صحیح تبدیل کنید، باز هم خطا می‌گیرید:

```
public static void main(String[] args) {
    double a = 3.14;
    int b = a;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
}
```

خطاتون مشابه خطای قبلیه:

```
java: incompatible types: possible lossy conversion from double to int
```

این خطا به خاطر اینه که توی این cast، بخش اعشاری متغیر a از دست می‌ره. اگر شما این cast رو با استفاده از "(int)" به زور انجام بدین:

```
int b = (int)a;
```

می‌بینید که فقط بخش صحیح متغیر a، توی b ذخیره می‌شه:

```
a: 3.14
b: 3
```

حتی اگر بعدتر، متغیر b رو دوباره به یه متغیر double تبدیل کنین می‌بینین که بخش اعشاری‌تون برنمی‌گرده:

```
public static void main(String[] args) {
    double a = 3.14;
    int b = (int)a;
    double c = b;

    System.out.println("a: " + a);
    System.out.println("b: " + b);
    System.out.println("c: " + c);
}
```

خروجی این کد به شکل زیره:

```
a: 3.14
b: 3
c: 3.0
```

این cast، خطرناک محسوب می‌شه چون توی اون، بخشی از داده‌ها مون از دست رفتن.

انواع casting

دیدین که cast کردن، واقعا می‌تونه خطرناک باشه و ممکنه برنامه‌تون رو خراب کنه. جاوا می‌دونه که کدوم cast‌ها مطمئن و کدوم‌ها می‌تونن مشکل‌زا باشن. مثلا اگر مثل مثال اولمون، یک متغیر int رو به long تبدیل کنین، جاوا می‌دونه که این cast همیشه مطمئن و موفق و به خاطر همین کد اول ما بدون هیچ خطا و warning اجرا شد. اما توی کد دوم، که cast کردن می‌تونست مشکل‌زا باشه، جاوا به ما خطا داد و مجبور شدیم با استفاده از "(int)" بهش بگیم که ما نسبت به این مشکلات آگاهیم و همچنان دوست داریم که این cast انجام بشه. کلا cast‌هایی که ممکنه برای برنامه شما با از دست دادن اطلاعات، overflow یا هر خطای دیگه‌ای مشکل ایجاد کنن، cast‌های خطرناکی محسوب می‌شن.

بر همین اساس، cast‌ها به دو دسته تقسیم می‌شن:

cast‌های implicit

واژه "implicit" به معنای چیزیه که تلویحا و بدون اشاره مستقیم فهمیده می‌شه. مثل وقتی که شما لازم نیست با گذاشتن "(int)" مستقیما به جاوا بفهمونید که از cast‌تون آگاهید. cast‌هایی که مشکلی برای برنامه شما ایجاد نمی‌کنن، به اصطلاح به cast‌های implicit معروفن. cast کردن متغیر int به long از این جنسه.

cast‌های explicit

واژه "explicit" به معنای چیزیه که باید مستقیما و به شکل دقیق گفته بشه. cast‌های explicit، cast‌هایی هستن که ممکنه مشکل‌زا باشن و شما لازمه که توی کدتون، حتما اعلام کنید که از انجام اون cast آگاهین و می‌دونن ممکنه مشکل‌زا باشه. تبدیل کردن متغیر long به int از این جنسه.

cast کردن در reference type

حالا به ارث‌بری برگردیم، کلاس‌های Vehicle و Car که هنوز یادتون نرفته؟ اگر یادتون باشه، به شما گفته بودیم که class‌ها، ابزاری هستن که شما به وسیله اون‌ها می‌تونید برای خودتون type‌های جدید تعریف کنید. ولی خب، آیا می‌شه این type‌ها هم cast کرد؟ جواب طبیعتا بله‌ست (وگرنه نویسنده ۴ صفحه آخر رو به توضیح cast نمی‌گذروند!).

بیاین با یه مثال توی اون‌ها، cast کردنشون رو براتون توضیح بدیم. کد زیر رو توی تابع main بنویسید:

```
public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();
}
```

اون رو اجرا کنید تا مطمئن باشید همه چیز درست کار می‌کنه:

```
Brand: Iran-Khodro, Speed: 180 km/h
Doors: 4
```

حالا، بیاین که به cast عجیب بین Car و Vehicle انجام بدیم:

```
public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println();

    Vehicle myVehicle = myCar; // Casting from Car to Vehicle
    myVehicle.showInfo();
}
```

خروجی این کد، به شکل زیره:

```
Brand: Iran-Khodro, Speed: 180 km/h
Doors: 4
```

```
Brand: Iran-Khodro, Speed: 180 km/h
```

cast عجیبیه، نه؟ اممم، راستش نه خیلی! اگر دقت کنید، وقتی که Car از Vehicle ارث‌بری کرد، تمام فیلدها و متدهای Vehicle مال Car شدن. یعنی هر آبجکتی از جنس Car، تمام فیلدهایی که یک Vehicle لازم داره رو توی خودش داره، پس معلومه که ما همه چیز رو برای cast کردن Car به Vehicle داریم و می‌تونیم اون رو انجام بدیم. همون‌طور که می‌بینید، برند myVehicle هم ایران خودروئه و سرعتش هم 180 km/h، دقیقا مثل ماشینمون.

حتی می‌شه myVehicle رو، با یک دوچرخه هم جایگزین کرد:

```
public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println();

    Vehicle myVehicle = myCar; // Casting from Car to Vehicle
    myVehicle.showInfo();

    System.out.println();

    Bike myBike = new Bike("Scott", 10, false);
    myBike.showBikeInfo();

    System.out.println();
}
```



```
myVehicle = myBike; // Casting, again!
myVehicle.showInfo();
}
```

می‌بینید که myVehicle اون وسط از یک ماشین به یک دوچرخه تبدیل می‌شه.

این‌جا خوبه که یه لحظه متوقف بشیم و یه مقدار به اتفاق خیلی خوبی که الان دیدیم بیشتر فکر کنیم. دیدیم که متغیرهایی که جنسشون Vehicleئه، هم می‌تونن با آبجکت‌های Car پر بشن، هم آبجکت‌های Bike و هم آبجکت‌های Motorcycle، اتفاقی که بدون ارث‌بری ممکن نبود. فرض کنید بدون ارث‌بری، می‌خواستین متدی بنویسین که بسته به سرعت یک وسیله نقلیه، بهتون بگه که یک مسافت مشخص رو در چند ثانیه طی خواهد کرد. اگر ارث‌بری نبود، مجبور بودین به شکل زیر، برای هر کدوم از وسایل نقلیه‌تون متدی جدا تعریف کنین:

```
public static double calculateTimeForCar(double distance, Car car) {
    return distance / car.speed;
}

public static double calculateTimeForBike(double distance, Bike bike) {
    return distance / bike.speed;
}

public static double calculateTimeForMotorCycle(double distance, Motorcycle
motorCycle) {
    return distance / motorCycle.speed;
}
```

می‌بینید که چقدر این‌جا کد تکراری و نامربوط داریم؟ مجبور شدیم برای هر وسیله نقلیه، یه متد جدا بنویسیم. بدتر از اون، تصور کنید که بعدتر خواستیم کلاس تریلی هم به کدهامون اضافه کنیم، باید حتما یادمون باشه که بیایم یه متد هم برای محاسبه زمان اون هم بنویسیم.

ارث‌بری کار ما رو خیلی راحت می‌کنه! حالا که همه کلاس‌هامون از vehicle ارث‌بری می‌کنن، می‌تونیم فقط یه متد برای محاسبه زمان داشته باشیم:

```
public static double calculateTime(double distance, Vehicle vehicle) {
    return distance / vehicle.speed;
}
```

و این متد، توسط تمام آبجکت‌هایی که از جنس Vehicle ان قابل استفاده‌ست. این موضوع شامل آبجکت‌های Car، Bike، Motorcycle و حتی تریلی قریب‌الوقوع کدمون هم می‌شه!

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        Vehicle myVehicle = new Vehicle("Benz", 200);
        Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
        Bike myBike = new Bike("Scott", 10, false);
    }
}
```

```

        Motorcycle myMotorCycle = new Motorcycle("Yamaha", 100, false);

        System.out.println("time taken by myVehicle to move 10 km: " +
            calculateTime(10, myVehicle));
        System.out.println("time taken by myCar to move 10 km: " +
            calculateTime(10, myCar));
        System.out.println("time taken by myBike to move 10 km: " +
            calculateTime(10, myBike));
        System.out.println("time taken by myMotorCycle to move 10 km: " +
            calculateTime(10, myMotorCycle));
    }

    public static double calculateTime(double distance, Vehicle vehicle) {
        return distance / vehicle.speed;
    }
}

```

این کد، خروجی زیر رو می‌ده:

```

time taken by myVehicle to move 10 km: 0.05
time taken by myCar to move 10 km: 0.05555555555555555
time taken by myBike to move 10 km: 1.0
time taken by myMotorCycle to move 10 km: 0.1

```

explicit cast در reference type ها

اگر دقت کنید، توی cast های بالا، لازم نبود که توی پرانتز، explicitly مشخص کنیم که از مشکلات cast مون آگاهیم، چون cast مون اصلاً مشکلی به وجود نمی‌آورد! ولی همیشه این‌طور نیست، اگر بخوایم که یه Vehicle رو به یه Car تبدیل کنیم چی؟

کد زیر رو ببینید:

```

public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println();

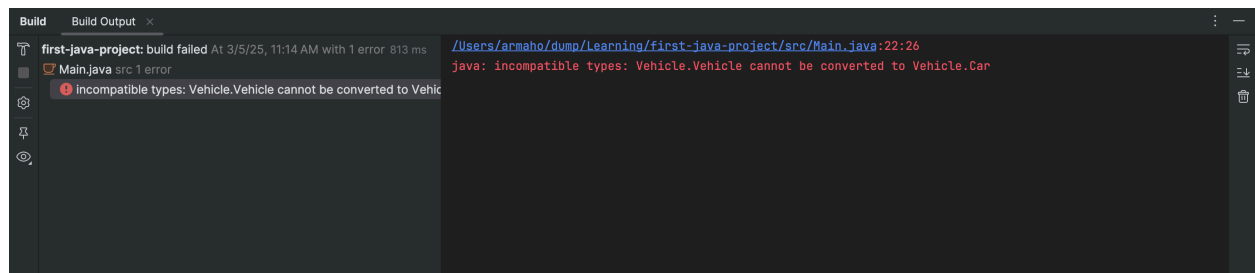
    Vehicle myVehicle = myCar;
    myVehicle.showInfo();

    System.out.println();

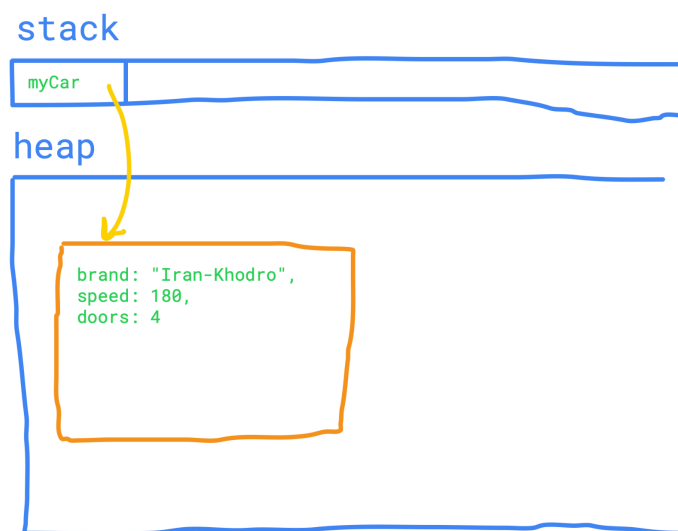
    Car theSameCar = myVehicle;
    theSameCar.showCarInfo();
}

```

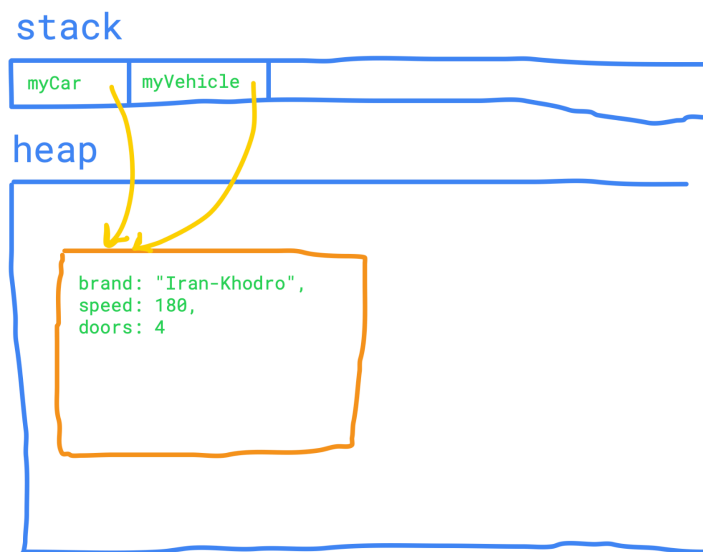
تلاش کنید اون رو اجرا کنید. به همون خطای همیشگی می‌خورید:

خیلی هم خطای منطقی‌ایه، چرا شما باید بتونید Vehicle رو به Car تبدیل کنید؟! Car ممکنه کلی فیلد اضافه نسبت به Vehicle داشته باشه! ولی راستش می‌تونید. برای این که بفهمیم چرا، بیاین به نگاه به مموری کنیم. اگر از بخش «reference type» ی داک قبلی یادتون مونده باشه (اگر یادتون نمونده، حتما الان برگردین و مرورش کنین)، بعد از درست شدن متغیر myCar و مقداردهی‌ش، مموری همچین شکلی داره:

بعد از این که myVehicle هم ساخته می‌شه، مموری به شکل زیر در میاد:

این موضوع رو با تکه کد زیر می‌تونید تایید بکنید. این‌جا می‌بینید که تغییر سرعت `myVehicle`، سرعت `myCar` هم عوض می‌کنه:

```
myVehicle.accelerate(100);
System.out.println("myVehicle speed: " + myVehicle.speed);
System.out.println("myCar speed: " + myCar.speed);
```

خروجی این کد به شکل زیره:

```
myVehicle speed: 280
myCar speed: 280
```

می‌بینید که سرعت هر دو دستگاه از 180 به 280 رسیده. حالا بیاین به `cast` مون برسیم:

```
Car theSameCar = myVehicle;
```

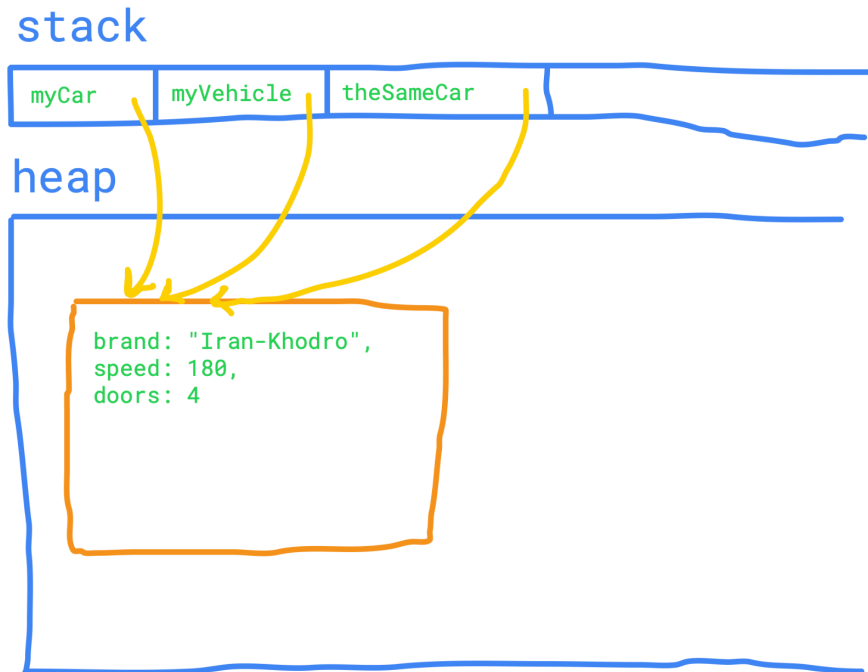
با این که جاوا غر می‌زنه که «این `cast` ممکنه مشکل‌زا باشه»، ولی اگر باز هم مموری رو ببینید، می‌بینید که `myVehicle` هم داره به آبجکتی از جنس `Car` اشاره می‌کنه! آبجکت `car` ای که `myVehicle` به اون اشاره می‌کنه، همچنان فیلدی به اسم `doors` توی مموری داره و به همین خاطر، این `cast` باید قابل انجام باشه. اگر به جاوا `explicitly` اطمینان بدین که می‌دونین دارین چه کار می‌کنین، این `cast` رو براتون انجام می‌ده:

```
Car theSameCar = (Car)myVehicle;
theSameCar.showCarInfo();
```

اگر این کد رو اجرا کنید، به خطایی نمی‌خورید و می‌بینید که `theSameCar` هم مثل `myCar` چهارتا در داره:

```
Brand: Iran-Khodro, Speed: 280 km/h  
Doors: 4
```

اگر براتون سواله، الآن هم مموری به این شکله:

همون‌طور که می‌بینید، هر سه متغیری که توی این برنامه تعریف کردید، به دقیقاً یک‌جا اشاره می‌کنن.

کلاس Object

متدهای ناآشنا

کد زیر رو توی main بنویسید:

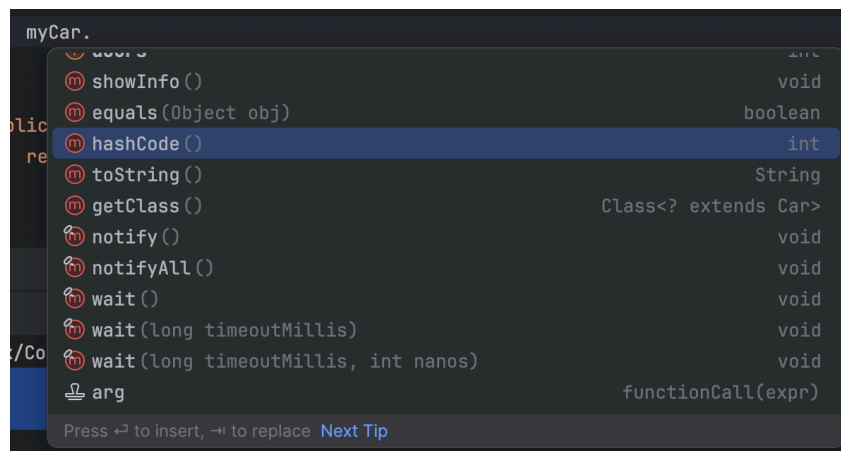
```
public static void main(String[] args) {
    Car myCar = new Car("Iran-Khodro", 180, 4);
    myCar.showCarInfo();

    System.out.println("Hash code: " + myCar.hashCode());
}
```

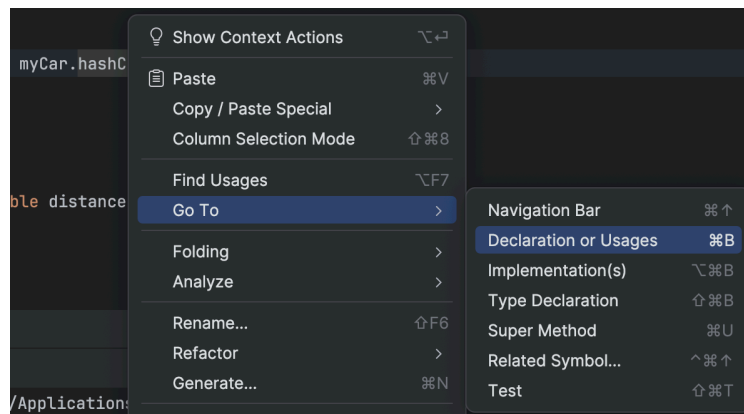
همه چیز این کد طبیعی، غیر از اون خط آخر. متد `hashCode()` چیه دیگه؟! ما هیچ جایی از کدمون متدی به این اسم تعریف نکردیم و بدون هیچ اخطار قبلی‌ای، می‌تونیم از اون استفاده کنیم! خروجی این کد به این شکله:

```
Brand: Iran-Khodro, Speed: 180 km/h
Doors: 4
Hash code: 500977346
```

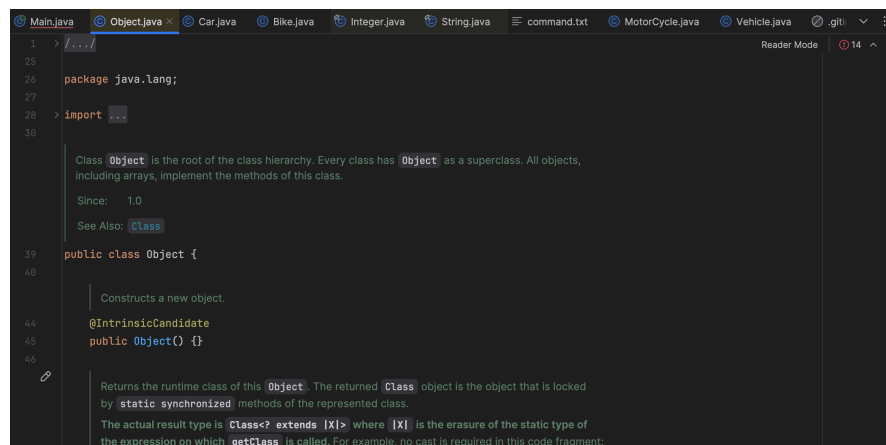
عجیبه، نه؟ عجیب‌تر این که `myCar`، چندین متد دیگه هم داره که ما هیچ‌جای کدمون اون‌ها رو تعریف نکردیم! حتی IntelliJ هم به ما پیشنهاد می‌ده که از اون‌ها استفاده کنیم:

روی همین متد `hashCode()` کلیک راست کنید، از توی منوی Go To، گزینه Declaration or Usages رو انتخاب کنید تا به پیاده‌سازی این متد برین:

اگر به مقدار توی صفحه‌ای که براتون باز شده بالا پایین بشین، می‌بینین که این متد، جزئی از کلاسی به اسم Objectه:

تعریف کلاس Object

ولی خب، کلاس Object چیه؟ Object کلاسیه که همه کلاس‌های دیگه ازش، مستقیم یا غیرمستقیم ارث‌بری می‌کنن، چه شما بخواین چه نخواین. توی کد شما، Vehicle از Object ارث‌بری می‌کنه و Car هم از Vehicle، پس Car به شکلی غیرمستقیم از Object ارث‌بری می‌کنه و به همین خاطر، به متدهای اون مثل hashCode()، toString() یا equals(Object obj) دسترسی داره (دقت کنید که کلاس Car همچنان فقط یک پدر داره، کلاس Object در واقع پدر بزرگ این کلاسه).

شما تا الان این متدها رو استفاده می‌کردین، بدون این که خبر داشته باشین. مثلاً وقتی کد زیر رو بزنین:

```
System.out.println(myCar);
```

خروجی زیر رو می‌بینید:

```
Vehicle.Car@1ddc4ec2
```

این output عجیب و غریب، در واقع خروجی متد `myCar.toString()` است. اگر کد زیر رو اجرا کنید:

```
System.out.println(myCar.toString());
```

می‌بینید که خروجی‌تون هیچ تفاوتی نمی‌کنه و همچنان همونه:

```
Vehicle.Car@1ddc4ec2
```

حتی این موضوع رو می‌تونید توی پیاده‌سازی خود متد `println(Object obj)` هم ببینید، این متد به شکل زیر پیاده‌سازی شده:

```
public void println(Object x) {
    String s = String.valueOf(x);
    if (getClass() == PrintStream.class) {
        // need to apply String.valueOf again since first invocation
        // might return null
        writeln(String.valueOf(s));
    } else {
        synchronized (this) {
            print(s);
            newline();
        }
    }
}
```

به کد پیچیده‌ش کاری نداشته باشید، فقط بدونید اون متد `writeln` که توی این کد output رو برای شما چاپ می‌کنه. می‌بینید که توی این کد، `String.valueOf(x)` صدا زده شده، و این متد هم پیاده‌سازی خیلی ساده‌ی زیر رو داره:

```
public static String valueOf(Object obj) {
    return (obj == null) ? "null" : obj.toString();
}
```

می‌بینید که این متد، با ورودی گرفتن به `Object`، اگر `null` بود رشته `null` و در غیر این صورت `obj.toString()` رو برمی‌گردونه.

این‌جا هم شما می‌تونید یکی از جاهایی که inheritance خیلی به ما کمک می‌کنه رو ببینید. از اون‌جایی که متد `println` یک `Object` ورودی می‌گیره، شما می‌تونید هر `reference type` به اون ورودی بدین، مثل `Vehicle`، `Car` و هر کلاس دیگه‌ای. دردی رو تصور کنید که در صورت عدم وجود inheritance به هر برنامه‌نویسی تحمیل می‌شد موقعی که می‌خواست برای هر کلاسش یک بار `println` رو پیاده‌سازی بکنه!

Abstract class ها

رئیس از شما می‌خواهد به برنامه بنویسین تا حقوق کارمنداهاش رو حساب کنه. رئیس دو نوع کارمند داره:

- **کارمنداها تمام وقت:** این کارمنداها، ماهیانه مبلغ ثابتی رو حقوق می‌گیرن. مثلاً ممکنه به اون‌ها هر ماه ۳۰ میلیون تومان حقوق بدین.
- **کارمنداها قراردادی:** این کارمنداها، بر اساس ساعاتی که توی ماه در شرکت بودن حقوق می‌گیرن. مثلاً اگر ساعتی ۱ میلیون تومان به اون‌ها بدین، اگر ۲۰ ساعت توی شرکت باشن ۲۰ میلیون و اگر ۴۵ ساعت باشن، ۴۵ میلیون حقوق می‌گیرن.

پکیج company رو برای درست کردن کلاس‌ها تون ایجاد کنید. دوتا کلاس FullTimeEmployee و Contractor رو توی این پکیج ایجاد کنین:

```
package company;

public class Contractor {
    public String name;
    public int id;
    public double hourlyRate;
    public int hoursWorked;

    public Contractor(String name, int id, double hourlyRate, int
hoursWorked) {
        this.name = name;
        this.id = id;
        this.hourlyRate = hourlyRate;
        this.hoursWorked = hoursWorked;
    }

    public void showDetails() {
        System.out.println("ID: " + id + ", Name: " + name);
    }

    public double calculateSalary() {
        return hourlyRate * hoursWorked;
    }
}
```

```
package company;

public class FullTimeEmployee {
    public String name;
    public int id;
    public double monthlySalary;
```

```

public FullTimeEmployee(String name, int id, double monthlySalary) {
    this.name = name;
    this.id = id;
    this.monthlySalary = monthlySalary;
}

public void showDetails() {
    System.out.println("ID: " + id + ", Name: " + name);
}

public double calculateSalary() {
    return monthlySalary;
}
}

```

توی این دو کلاس، کلی چیز مشترک می‌شه دید. مثل فیلدهای name و id و متد showDetails که کاملاً یکسانن. این شباهت، به شما این حس رو می‌ده که باید از inheritance استفاده کنید. برای این کار، شما کلاس Employee رو تعریف می‌کنید:

```

package company;

public class Employee {
    public String name;
    public int id;

    public Employee(String name, int id) {
        this.name = name;
        this.id = id;
    }

    public void showDetails() {
        System.out.println("ID: " + id + ", Name: " + name);
    }
}

```

و کدتون رو جوری تغییر می‌دین که کلاس‌های FullTimeEmployee و Contractor هر دو از اون ارث‌بری کنن. کلاس‌های زیر رو توی پکیج company ایجاد کنید یا تغییر بدین:

```

package company;

public class Contractor extends Employee {
    public double hourlyRate;
    public int hoursWorked;

    public Contractor(String name, int id, double hourlyRate, int
hoursWorked) {
        super(name, id);
        this.hourlyRate = hourlyRate;
        this.hoursWorked = hoursWorked;
    }
}

```

```

    public double calculateSalary() {
        return hourlyRate * hoursWorked;
    }
}

```

```

package company;

public class FullTimeEmployee extends Employee {
    public double monthlySalary;

    public FullTimeEmployee(String name, int id, double monthlySalary) {
        super(name, id);
        this.monthlySalary = monthlySalary;
    }

    public double calculateSalary() {
        return monthlySalary;
    }
}

```

چه کد تمیزتری، مگه نه؟ حالا بیاین توی متد main، یه سری کارمند تعریف کنیم و مجموع حقوقی که باید بدیم رو حساب کنیم:

```

public static void main(String[] args) {
    FullTimeEmployee ali = new FullTimeEmployee("Ali", 1, 10_000);
    Contractor gholi = new Contractor("Gholi", 2, 1_000, 100);
    Contractor mamad = new Contractor("Mamad", 3, 1_000, 25);

    ArrayList<FullTimeEmployee> fullTimeEmployees = new ArrayList<>();
    ArrayList<Contractor> contractors = new ArrayList<>();

    fullTimeEmployees.add(ali);
    contractors.add(mamad);
    contractors.add(gholi);

    double sumOfSalary = 0;
    for (FullTimeEmployee employee : fullTimeEmployees) {
        sumOfSalary += employee.calculateSalary();
    }
    for (Contractor contractor : contractors) {
        sumOfSalary += contractor.calculateSalary();
    }

    System.out.println("Salary this month: " + sumOfSalary);
}

```

این کد رو بخونید یه بار تا بفهمید داره چه کار می‌کنه. اجراش کنید تا خروجی زیر رو ببینید:

```
Salary this month: 135000.0
```

یک مشکلی توی این کد هست. فرض کنید رئیس می‌خواه که نوع جدیدی از کارمند داشته باشیم. مثلاً فرض کنید که می‌خوایم مدیران، به شکل متفاوتی حقوقشون محاسبه بشه. کلاس Manager رو اضافه می‌کنیم و بعد از این کار، برای محاسبه حقوقشون حلقه زیر رو هم به mainمون اضافه می‌کنیم:

```
for (Manager manager : managers) {
    sumOfSalary += manager.calculateSalary();
}
```

بعدتر رئیس بهتون می‌گه که کله‌گنده‌ها هم کلاً حقوقشون به شکل دیگه‌ای حساب می‌شه! شما هم کلاس KaleGonde رو برای اون‌ها درست می‌کنید و برای حساب کردن حقوقشون حلقه زیر رو اضافه می‌کنید:

```
for (KaleGonde kaleGonde : kaleGondeha) {
    sumOfSalary += kaleGonde.calculateSalary();
}
```

کد نهایی‌تون همچین چیزی می‌شه:

```
double sumOfSalary = 0;
for (FullTimeEmployee employee : fullTimeEmployees) {
    sumOfSalary += employee.calculateSalary();
}
for (Contractor contractor : contractors) {
    sumOfSalary += contractor.calculateSalary();
}
for (Manager manager : managers) {
    sumOfSalary += manager.calculateSalary();
}
for (KaleGonde kaleGonde : kaleGondeha) {
    sumOfSalary += kaleGonde.calculateSalary();
}
```

می‌تونید حدس بزنید مشکل این کد کجاست؟ آره، دقیقاً. این حلقه‌ها خیلی به هم شبیه‌ن و ما کدهای خیلی شبیه رو دوست نداریم! یک راه حل خوب این موضوع، اینه که کلاس Employee، که پدر همه کلاس‌های برنامه‌ایه که داریم می‌نویسیم رو abstract کنیم. بیاین اول کدش رو ببینیم:

```
package company;

public abstract class Employee {
    public String name;
    public int id;

    public Employee(String name, int id) {
        this.name = name;
        this.id = id;
    }

    public void showDetails() {
```

```

        System.out.println("ID: " + id + ", Name: " + name);
    }

    public abstract double calculateSalary();
}

```

با استفاده از کلیدواژه `abstract` توی خط سوم این کد، کلاس `Employee` رو به یک `Abstract Class` تبدیل کردیم. می‌بینید که توی این کلاس، یه اتفاق عجیب افتاده. متد `calculateSalary()` تعریف شده، ولی هیچ چیزی توی `{ }` برای پیاده‌سازی اون نیومده. این یعنی این که کلاس `Employee`، پیاده‌سازی این متد رو به `subclass`‌هاش واگذار کرده.

در واقع، کلاس `Employee` به شما می‌گه که «هر کارمند، یک متد به اسم `calculateSalary()` داره که هیچ چیزی ورودی نمی‌گیره و خروجی اون، `double`ئه. پیاده‌سازی این متد بسته به نوع کارمند (`FullTime`، `Contractor`، `Manager` یا `KaleGonde` بودنش) متفاوته، ولی هر کلاسی باشه، قطعا این متد رو داره و شما می‌تونید این متد رو فراخوانی کنید.».

شاید یه خورده گیج شده باشین، بیاین تا کد `main` رو یه خورده عوض کنیم تا این مفهوم به خوبی براتون جا بیوفته:

```

public static void main(String[] args) {
    FullTimeEmployee ali = new FullTimeEmployee("Ali", 1, 10_000);
    Contractor gholi = new Contractor("Gholi", 2, 1_000, 100);
    Contractor mamad = new Contractor("Mamad", 3, 1_000, 25);

    ArrayList<Employee> allEmployees = new ArrayList<>();

    allEmployees.add(ali);
    allEmployees.add(mamad);
    allEmployees.add(gholi);

    double sumOfSalary = 0;
    for (Employee employee : allEmployees) {
        sumOfSalary += employee.calculateSalary();
    }

    System.out.println("Salary this month: " + sumOfSalary);
}

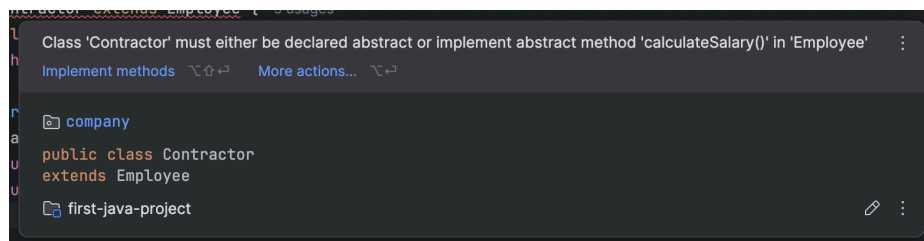
```

کد فعلی `main` رو نگاه کنید و تفاوت‌هاش رو با کد قبلی ببینید. می‌بینید که آرایه‌مون از جنس `Employee`ئه، و اون رو با `FullTimeEmployee`‌ها و `Contractor`‌ها پر کردیم. از اون جایی که می‌دونیم هر `Employee` فارغ از نوعش قطعا یه متد `calculateSalary()` داره، پس فقط یه حلقه برامون کافیه که درآمد همه کارکنان رو جمع بزنیم. اگر این کد رو اجرا کنید، خروجی قبل رو می‌بینید:

```
Salary this month: 135000.0
```

کار abstract class ها دقیقا همینه که این جا دیدین. وقتی توی کلاس پدر، نمی‌دونیم که کلاس‌های فرزند یک متد رو به چه شکل پیاده‌سازی می‌کنن، ولی می‌دونیم که حتما اون رو پیاده‌سازی می‌کنن، از abstract class استفاده می‌کنیم.

دقت کنید که دوتا نکته توی abstract class ها خیلی مهمه. اول این که کلاس‌های فرزند، حتما باید متدهای abstract ای که کلاس پدر تعریف کرده پیاده‌سازی بکنن، در غیر اون صورت به خطا می‌خوریم. یک بار متد calculateSalary رو از Contractor پاک کنید تا خطاش رو ببینید:

این خطا به شما می‌گه که «کلاس Contractor یا باید خودش abstract باشه (و در نتیجه پیاده‌سازی متدهای abstract رو به فرزندانش بسپره)، یا باید متد calculateSalary رو پیاده‌سازی بکنه».

نکته دوم این که چون کلاس‌های abstract پیاده‌سازی کاملی ندارن، شما نمی‌تونید از این کلاس‌ها مستقیما new کنید. کد زیر به خطا می‌خوره:

```
Employee javad = new Employee("Javad", 4);
```

کلاس‌های abstract، فقط ظرفی برای subclass ها شون و نباید از شون مستقیم آبجکت ساخته بشه. در عوض، چیزی مثل کد زیر کاملا درسته:

```
FullTimeEmployee ali = new FullTimeEmployee("Ali", 1, 10_000);
Employee ali2 = ali;
```

Polymorphism

در دنیای واقعی وقتی اطرافتون رو نگاه می‌کنید، می‌بینید که خیلی از کارها تو موجودات مختلف به شکل‌های متفاوتی انجام می‌شه. مثلاً راه رفتن رو در نظر بگیرید؛ هم اسب راه می‌ره، هم انسان، اما این کجا و اون کجا؟! یا مثلاً غذا خوردن، حرف زدن و کلی چیزای دیگه.

حالا تو دنیای برنامه‌نویسی شی‌گرا، اگه بخواید یه متد، کلاس یا شیء تو شرایط مختلف رفتارهای متفاوتی داشته باشه، از قابلیت به اسم Polymorphism استفاده می‌کنید. این ویژگی باعث می‌شه کدتون منعطف‌تر، خواناتر و نگهداریش راحت‌تر بشه.

جاوا دو نوع پلی‌مورفیسم داره:

Compile-time Polymorphism (Method Overloading): اینجاست که چند تا متد با یه اسم ولی با ورودی‌های متفاوت تو یه کلاس تعریف می‌کنید. این کار بهتون اجازه می‌ده که یه کار مشابه رو با ورودی‌های مختلف انجام بدید.

Run-time Polymorphism (Method Overriding): این یکی یعنی یه متد تو کلاس والد تعریف شده و بعدش تو کلاس فرزند با همون اسم ولی پیاده‌سازی متفاوت بازنویسی می‌شه. این کار بهتون اجازه می‌ده رفتار یه متد رو تو کلاس‌های فرزند تغییر بدید.

پس اصل داستان اینه که متدهایی با اسم یکسان می‌تونن رفتارهای متفاوتی داشته باشن و همین باعث می‌شه کدتون هم تمیزتر بشه و هم راحت‌تر قابل استفاده مجدد باشه.

Compile-time Polymorphism (Method Overloading)

گاهی وقتا پیش میاد که چند تا متد با یه اسم توی یه کلاس تعریف می‌کنیم، اما امضای (تعداد یا نوع پارامترهای) متدها با هم فرق دارن. این کار باعث می‌شه وقتی متد رو صدا می‌زنیم، کامپایلر بفهمه کدوم متد باید اجرا بشه. به این روش Method Overloading می‌گن.

ویژگی‌های این نوع polymorphism، به شکل زیره:

- توی یک کلاس انجام می‌شه.
- تفاوت توی تعداد یا نوع پارامترها هست.

- در زمان کامپایل مشخص می‌شه.

مثلا توی کد زیر، چندتا متد add داریم که هر کدوم، ورودی‌های متفاوتی می‌گیرن و خروجی متفاوتی می‌دن:

```
class MathOperations {
    int add(int a, int b) {
        return a + b;
    }

    double add(double a, double b) {
        return a + b;
    }

    int add(int a, int b, int c) {
        return a + b + c;
    }
}

public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        MathOperations math = new MathOperations();
        System.out.println(math.add(5, 10)); // Output: 15
        System.out.println(math.add(5.5, 2.2)); // Output: 7.7
        System.out.println(math.add(1, 2, 3)); // Output: 6
    }
}
```

Run-time Polymorphism (Method Overriding)

اینجا بحث سر اینه که یه متد توی کلاس Parent داریم و یه کلاس Child که می‌خواد اون متد رو به شکل خودش پیاده‌سازی کنه. این کار رو با Method Overriding انجام می‌دیم.

ویژگی‌های این نوع polymorphism، به شکل زیره:

- بین کلاس Parent و Child اتفاق می‌افته.
 - امضای متد (شامل اسمش، جنس ورودی‌ها و خروجی‌هاش) تغییری نمی‌کنه.
 - در زمان اجرای برنامه‌تون، بسته به تایپ متغیر تصمیم گرفته می‌شه کدوم متد اجرا بشه.
- مثلا توی کد زیر، متد makeSound توی Dog دوباره تعریف شده. لازمه که وقتی متدی رو override می‌کنید، حتماً بالاش از @Override استفاده کنید، وگرنه IntelliJ بهتون هشدار می‌ده. در ادامه داک می‌گیریم که این @Override به چه معناست.


```
class Animal {
    void makeSound() {
        System.out.println("An animal makes a sound");
    }
}

class Dog extends Animal {
    @Override
    void makeSound() {
        System.out.println("Dog barks");
    }
}

public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        Animal myAnimal = new Animal();
        myAnimal.makeSound(); // Output: An animal makes a sound

        Animal myDog = new Dog();
        myDog.makeSound(); // Output: Dog barks
    }
}
```

interface

ارث‌بری و وراثت به ابزار خیلی کاربردی که بهتون اجازه میده از polymorphism (چند ریختی) استفاده کنید ولی خب اگه متوجهش شده باشید، به محدودیتی هم جلوتون میذاره. جاوا از ارث‌بری یگانه (single inheritance) استفاده میکنه، به این معنا که به کلاس میتونه فقط به superclass رو extend کنه. این محدودیت، اجازه نمیده که از ارث‌بری برای کلاس‌هایی استفاده کنیم که میخوان شاخصه‌های متفاوت موجود در سوپر کلاس‌های مختلف رو همزمان داشته باشن. امتحان کنید و ببینید که اگه بخواید همزمان چند تا superclass رو extend کنید، به کامپایل ارور میخورید.

همچنین، تو یکسری موقعیت‌ها، ممکنه نخواهید که جزییات پیاده‌سازی و کد رو به اشتراک بذارید. اینجاست که با مفهوم جدیدی به اسم interface آشنا میشیم تا محدودیت‌های قبلی رو کنار بذاریم.

Interface چیه و چطوری ازش استفاده میکنیم؟

Interface مثل کلاس‌های عادی میمونه، فقط یکسری تفاوت‌ها و محدودیت‌ها داره. Interface متشکل شده از یکسری تعریف اولیه از متدها. متدهایی که بدنه ندارند و جزییات پیاده‌سازی‌شون نوشته نشده.

کلاس‌ها، سوپرکلاس‌های عادی یا abstract رو extend می‌کردن و ویژگی‌هاشون رو به ارث می‌بردن، ولی interface هارو implement (پیاده‌سازی) میکنن. Implement کردن یک اینترفیس به این معناست که کلاسی که می‌خواد interface مورد نظر رو پیاده‌سازی کنه، قول میده که بدنه همه متدهای تعریف شده در اینترفیس رو پیاده‌سازی کنه (وگرنه به کامپایل ارور میخوره).

به عنوان مثال، می‌خوایم به اینترفیس به نام shape بسازیم. تصور کنید که می‌خوایم کلاس‌هایی رو بسازیم که هر کدوم نماینده به شکل متفاوت باشن (مثلا مستطیل و دایره). به نظر میاد که ارث‌بری ایده خوبیه چون که هر دوی این اشکال رفتار مشابهی دارن (مثل مساحت و محیط) ولی نحوه محاسبه این مساحت و محیط (پیاده‌سازی متدها)، متفاوت و مرتبط با نوع شکله. اینطوری، سلسه مراتب پولی‌مورفیسمی از کلاس‌های shape داریم بدون اینکه کدی و پیاده‌سازی‌ای بینشون به اشتراک گذاشته شده باشه.

برای نوشتن یک اینترفیس، از کلمه کلیدی interface استفاده میکنیم:

```
public interface Shape {
}
```

در داخل بدنه interface، تعریف متدهامون رو مینویسیم ولی بجای اینکه از {} استفاده کنیم و داخل braces پیاده‌سازی متد رو بنویسیم، به یه ; اکتفا میکنیم:

```
public interface Shape {
    public double getArea();
    public double getPerimeter();
}
```

خب ما الان اولین اینترفیسمون رو ساختیم. توجه کنید که **هم اینترفیس هم abstract class** قابلیت این رو ندارن که از شون آبجکت ساخته بشه. علت این موضوع، وجود abstract methods در هر دوی اوناست. پس اول باید یه کلاس، اون کلاس abstract رو به ارث ببره و یا اینترفیس رو پیاده سازی کنه تا بعد به صورت غیر مستقیم، بتونه از کلاس ثانویه آبجکت بسازه.

حالا میخوایم دو تا کلاس Rectangle و Circle رو بسازیم که اینترفیس shape رو implement کنن. هنگام تعریف این کلاس‌ها، باید از کلمه کلیدی implements استفاده کنیم. دقت کنید که این دو کلاس رو باید توی دو فایل جدا تعریف کنید:

```
public class Rectangle implements Shape {
}

public class Circle implements Shape {
}
```

وقتی که در تعریف این دو کلاس، اینترفیس shape رو implement کردیم، تضمین کردیم که متدهای getArea() و getPerimeter() رو پیاده سازی کنیم و تا زمانی که این کار رو نکنیم، با کامپایل ارور روبه‌رو میشیم. کلاس‌ها رو به صورت زیر گسترش میدیم:

```
public class Rectangle implements Shape{
    private double width;
    private double height;

    public Rectangle(double width, double height){
        this.width = width;
        this.height = height;
    }

    @Override
    public double getArea() {
        return width * height;
    }

    @Override
    public double getPerimeter() {
```

```

        return 2.0 * (height + width);
    }
}

public class Circle implements Shape{
    private double radius;

    public Circle(double radius){
        this.radius = radius;
    }

    @Override
    public double getArea() {
        return Math.PI * radius * radius;
    }

    @Override
    public double getPerimeter() {
        return 2.0 * Math.PI * radius;
    }
}

```

الان کلاس‌ها مون کامل شدن و میتونیم ازشون استفاده کنیم و از روشون آجکت بسازیم. به مثال زیر دقت کنید:

```

public class ShapeMain {
    public static void main(String[] args){
        Shape circle = new Circle(5);
        Shape rectangle = new Rectangle(3, 6);
        System.out.println("rectangle's area = " + rectangle.getArea());
        System.out.println("rectangle's perimeter = " +
rectangle.getPerimeter());
        System.out.println("circle's area = " + circle.getArea());
        System.out.println("circle's perimeter = " + circle.getPerimeter());
    }
}

```

خروجی کد بالا:

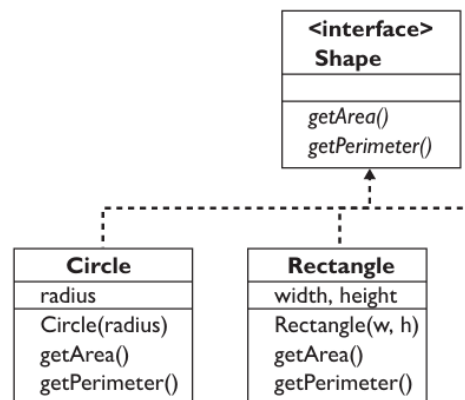
```

rectangle's area = 18.0
rectangle's perimeter = 18.0
circle's area = 78.53981633974483
circle's perimeter = 31.41592653589793

```

در این مثال، یک آجکت از کلاس Rectangle و یک آجکت از کلاس Circle ساختیم که هر دو اینترفیس Shape رو implement می‌کردن و پیاده‌سازی مخصوص به خودشون برای متد های این اینترفیس رو داشتن. به سینتکسش دقت کنید.

کلاس‌هایی که اینترفیس یکسانی رو implement میکنند، سلسله مراتبی شبیه به کلاس‌های فرزندی که یه کلاس پدر رو به ارث می‌برن، دارن. مثلاً برای مثال بالا، میتونیم همچین ارتباطی رو در نظر بگیریم:

خب فهمیدیم که interface چیه. حالا کاربردش اصلاً چیه و کجاها ازش استفاده میشه؟

کاربردهای interface

1. اینترفیس مثل یک قرارداد یا پروتکل عمل می‌کنه. انگار یه ساختار و پروتوتایپی ارائه میده که کلاس‌های مرتبط بهش، باید اونارو داشته باشن. ولی خب هر کدوم میتونن پیاده‌سازی مخصوص خودشون رو ارائه بدن. به خاطر همینکه یه دسترسی خیلی عالی برای polymorphism بهتون میده، چون هر کلاسی که اینترفیس رو پیاده‌سازی میکنه، میتونه پیاده‌سازی منحصر به فرد خودش برای متدهای اون اینترفیس رو داشته باشه. همچنین، این ویژگی امکان انعطاف‌پذیری بیشتری رو در طراحی سیستم‌ها براتون فراهم میکنه.
2. با تعریف یک interface، جزییات پیاده‌سازی و کد رو در اختیار نمیذارید و صرفاً یه قالب ارائه میدید.
3. مهم‌تر از همه، چندگانه بودن وراثت (multiple inheritance) در استفاده از اینترفیس‌هاست. اینترفیس‌ها به شما این امکان رو میدن که یک کلاس بتونه همزمان از چندین اینترفیس پیروی کنه و اونارو implement کنه، ولی در عین حال فقط میتونه یک کلاس رو extend کنه.

4. همچنین، استفاده از اینترفیس‌ها باعث کاهش وابستگی بین کلاس‌ها می‌شود چون دیگه کلاس‌ها به جزئیات پیاده‌سازی همدیگه وابسته نیستن. این موضوع میتونه منجر به کدهای تمیزتر و قابل نگهداری‌تر بشه.

5. اینترفیس‌ها معمولاً برای جداسازی مسئولیت‌ها استفاده می‌شن. به جای اینکه یک کلاس همه‌ی رفتارها و ویژگی‌ها رو تو خودش داشته باشه، اینترفیس‌ها امکان تقسیم مسئولیت‌ها رو فراهم می‌کنن و این کار منجر به کدهای قابل تست‌تر و نگهداری آسان‌تر میشه.

حالا به سوالی که پیش میاد اینه که خب چرا اصلاً Abstract Class وجود داره وقتی که اینترفیس می‌تونه تقریباً همون کارو انجام بده؟ چرا فقط یکی از این دو تا رو نداریم؟ برای جواب دادن به این سوال، باید تفاوت‌هاشون رو بررسی کنیم. چون که این دو، برای اهداف متفاوتی طراحی شدن و نمیتونن کاملاً جایگزین همدیگه بشن.

مقایسه abstract classes و interfaces

کلاس abstract برای ساختارهای سلسله‌مراتبی (Hierarchy) که اشتراکات زیادی دارن، مناسبه. در مقابل اون، اینترفیس برای قراردادهای عمومی بین کلاس‌های نامرتب استفاده می‌شه.

Interface	Abstract Class
Interface can have only abstract methods.	Abstract class can have abstract and non-abstract methods.
Interface supports multiple inheritance .	Abstract class doesn't support multiple inheritance .
Interface has only static and final variables.	Abstract class can have final, non-final, static and non-static variables.

همونطور که در عکس بالا میبینید، اینترفیس‌ها و کلاس‌های abstract تفاوت‌های ملموسی دارن. به جز تفاوتشون در نحوه وراثت و ارث‌بری، اینترفیس‌ها برخلاف کلاس‌های abstract، فقط میتونن فیلدهای static و final داشته باشن. یعنی اینترفیس‌ها، متغیر نمونه (instance variable) ندارن و فقط در صورتی میتونن فیلد داشته باشن که مقدارش ثابت و static باشه.

به فیلد مثل سن در یک اینترفیس فقط میتونه به قالب زیر تعریف بشن:

```
public static final int age = 20;
```

این محدودیت به دلایل زیر به وجود اومده:

اینترفیس‌ها برای "تعریف رفتار" ساخته شدند، نه "نگهداری وضعیت":

اینترفیس‌ها یک قرارداد (Contract) برای کلاس‌های پیاده‌سازشون ارائه می‌کنند و نباید شامل وضعیت (State) یا داده‌های متغیر باشن. در اینترفیس‌ها، تمرکز روی متدهاست، نه متغیرهای نمونه. اگر اینترفیس‌ها اجازه‌ی داشتن متغیرهای نمونه رو داشتن، در عمل شبیه به کلاس‌های abstract می‌شدن که خلاف فلسفه‌ی اینترفیسه.

اینترفیس‌ها نباید وابستگی به مقدارهای متغیر داشته باشند:

اگر اینترفیس‌ها میتونستن متغیر نمونه داشته باشن، هر کلاس پیاده‌سازشون باید این مقدار رو مدیریت می‌کرد که باعث نقض استقلال اینترفیس می‌شد.

جلوگیری از مشکل "وراثت چندگانه" و "داده‌ی متناقض":

اگر اینترفیس‌ها متغیرهای نمونه داشتند، مشکل تناقض داده‌ها به وجود می‌آمد. مثالی رو در نظر بگیرید که تو اون، یه کلاس دو تا اینترفیس رو پیاده‌سازی میکنه که هر کدوم دارای یه فیلد با نام یکسان هستن ولی مقادیر متفاوتی دارن.

یه نکته قابل توجه دیگه، اینه که اینترفیس بر خلاف abstract class کانستراکتور نداره.

خب حالا که فهمیدیم این دوتا واقعا متفاوتن و اینکه علت تفاوتشون چیه، می‌خوایم ببینیم که کجا و چرا باید از کدوم ساختار استفاده کنیم.

Interface	Abstract class
اگر نیاز دارید یک کلاس از چند منبع مختلف ویژگی‌هایی دریافت کنه، اینترفیس‌ها گزینه بهتری هستن.	اگر فقط به یک لایه وراثت نیاز دارید و مشخص است که کلاس‌های فرزند شباهت‌های زیادی در پیاده‌سازی بین

خودشون دارن، یک کلاس abstract می‌تونه مناسب‌تر باشد.	
اگر برخی متدها باید در همه‌ی کلاس‌های فرزند یکسان باشند و نمی‌خواهید کد تکراری بنویسید، کلاس abstract بهتره.	اگر فقط می‌خواید یک قرارداد تعیین کنید که همه‌ی کلاس‌ها موظف باشند متدهایی رو پیاده‌سازی کنند و لزوماً این پیاده‌سازی‌ها شبیه هم نیستن، اینترفیس گزینه بهتریه.
اگر کلاس باید مقادیر پیش‌فرض یا داده‌ای رو تو خودش نگه داره، abstract class بهتره. مزیت کلاس‌های abstract اینه که میتونیم هم متغیرهای مشترک و هم متدهای مشترک با سوپرکلاس رو تعریف کنیم و در صورت نیاز به تغییر پیاده‌سازی در یک کلاس فرزند، override کنیم.	اگر فقط متدهای مورد نیاز رو تعریف می‌کنید و هیچ داده و فیلدی در کلاس پایه نیاز ندارید (نیاز به متغیرهای نمونه ندارید) اینترفیس بهترین انتخابه.

Multiple inheritance by Interfaces

حالا می‌خوایم به مثال رو بررسی کنیم که یه کلاس، چند تا اینترفیس مختلف رو implement میکنه:

تصور کنید یک شرکت فناوری قصد دارد یک ربات چندمنظوره بسازد که بتواند:

1. پرواز کند (مثل یک پهباد)

2. شنا کند (مثل یک زیردریایی)

3. صحبت کند و ارتباط برقرار کند (مانند یک دستیار هوشمند)

هر یک از این قابلیت‌ها شامل چندین رفتار است. ما این قابلیت‌ها رو به عنوان اینترفیس‌ها تعریف می‌کنیم تا ربات بتونه از اونا به صورت ارث‌بری چندگانه استفاده کنه:

```
// interface for flying feature
interface Flyable {
    void fly(); // start flyting
```



```
void adjustAltitude(int height); // adjusting height if flying
void land(); // start landing
}
// interface for swim feature
interface Swimmable {
    void swim(); // start swimming
    void adjustDepth(int depth); // adjusting depth of swim
    void stopSwimming(); // stopping the swimming process
}
// interface for speaking feature
interface Speakable {
    void speak(String message); // speaking
    void setLanguage(String language); // changing the language
    void processCommand(String command); // processing voice commands
}
package Robot;
import java.lang.String;

// The class which implements 3 interfaces
class SmartRobot implements Flyable, Swimmable, Speakable {

    private int altitude;
    private int depth;
    private String language;
    public SmartRobot(int altitude, int depth, String language){
        this.depth = depth;
        this.altitude = altitude;
        this.language = language;
    }

    //implementing fly methods
    @Override
    public void fly() {
        System.out.println("Robot is flying ...");
    }

    @Override
    public void adjustAltitude(int height) {
        this.altitude = height;
        System.out.println("Height has been set to " + height + " meters.");
    }

    @Override
    public void land() {
        this.altitude = 0;
        System.out.println("Robot has landed successfully");
    }

    // implementing swim methods
    @Override
    public void swim() {
        System.out.println("Robot is swimming");
    }

    @Override
    public void adjustDepth(int depth) {
```

```

        this.depth = depth;
        System.out.println("Depth has been set to" + depth + " meters");
    }

    @Override
    public void stopSwimming() {
        System.out.println("Robot stopped swimming successfully");
    }

    // implementing speak methods
    @Override
    public void speak(String message) {
        System.out.println("Robot says: " + message);
    }

    @Override
    public void setLanguage(String language) {
        this.language = language;
        System.out.println("Language has been change into " + language);
    }

    @Override
    public void processCommand(String command) {
        System.out.println("Processing the command: " + command);
    }
}

```

تو این مثال من همه بخش‌ها رو پشت هم نوشتم ولی در اصل بهتره هر اینترفیس و کلاس رو تو یه فایل جداگانه تعریف کنید.

بعضی اینترفیس‌های مهم در جاوا

خیلی از کلاس‌های موجود در لایبرری‌های جاوا، همزمان یه سوپرکلاس رو extend کرده و یک یا بعضاً چندتا اینترفیس رو implement میکنن. مثلاً همیشه به کلاس `PrintStream` اشاره کرد (کلاسی که `system.out` یه نمونه (instance) از اونه). این کلاس به این صورت تعریف میشه:

```

public class PrintStream extends FilterOutputStream implements Appendable,
closeable {
}

```

یکی دیگه از مثال‌های مهم اینترفیس‌ها، میشه به اینترفیس `ActionListener` اشاره کرد که ازش تو هفته مربوط به گرافیک استفاده کردین. اگه یادتون باشه، اونجا هم این اینترفیس رو `implement` میکردین، با این تفاوت که اون موقع نمیدونستین چرا و حالا میدونین!

یه دسته اینترفیس مهم دیگه هم که جاوا در اختیارتون میذاره، اینترفیس‌های `List`، `Map` و `set` هستن که توسط پکیج `java.util` ارائه میشن و با `implement` کردنشون میتونین ساختمان

داده‌هایی رو توصیف کنید که به کمکشون مجموعه‌ای از آبجکت‌هاتون رو ذخیره کنید. با این interface ها توی هفته‌های بعد بیشتر آشنا می‌شین و به وسیله اون‌ها ساختمان داده‌های خودتون رو می‌سازین.

Annotation در جاوا

توی قسمت‌های قبل دیدید که توی یک Subclass، وقتی می‌خوایم یک متد از کلاس parent رو بازنویسی کنیم بالای اون متد عبارت @Override نوشته می‌شه. مثلاً:

```
class Animal {
    void makeSound() {
        System.out.println("What?");
    }
}

class Cat extends Animal {
    @Override
    void makeSound() {
        System.out.println("Meow!");
    }
}
```

به این عبارت @Override و کلاً هر عبارتی توی جاوا که با @ شروع بشه، یک Annotation (یادداشت) گفته می‌شه. البته این موضوع بسیار مفصله و ما به یک معرفی کوتاه از این ابزار بسنده می‌کنیم تا کارکرد این عبارت رو توی کدهامون بفهمیم.

چطور توی کدهامون با کامپایلر صحبت کنیم؟

ما قبلاً درباره‌ی این موضوع حرف زدیم و بارها دیدیم که گاهی نیازه که ما چیزهایی رو برای باقی برنامه‌نویس‌هایی که سراغ کد ما می‌آن بنویسیم و به جا بذاریم. یکی از آپشن‌های ما برای این کار، استفاده از کامنته. کامنت‌ها خطوطی از کد هستن که کامپایلر از اونا با بی‌توجهی عبور می‌کنه و این موضوع، شرایطی رو فراهم می‌کنه که ما بتونیم هر دیتایی رو بدون نگرانی از اخلاص در اجرای کد کامنت کنیم. حالا فرض کنید هدف ما دقیقاً برعکس باشه؛ ما می‌خوایم دستورالعمل یا یادداشتی بنویسیم که در واقع بخشی از کد نیست، ولی می‌خوایم کامپایلر اونی ببینه تا خواسته‌ی ما رو متوجه بشه. اینجا دو سوال پیش می‌آد؛ این کار چرا نیاز برنامه‌نویس‌ها بوده و چطور می‌شه انجامش داد؟ برای رسیدن به جواب سوال اول، به مثالی که می‌گم فکر کنید:

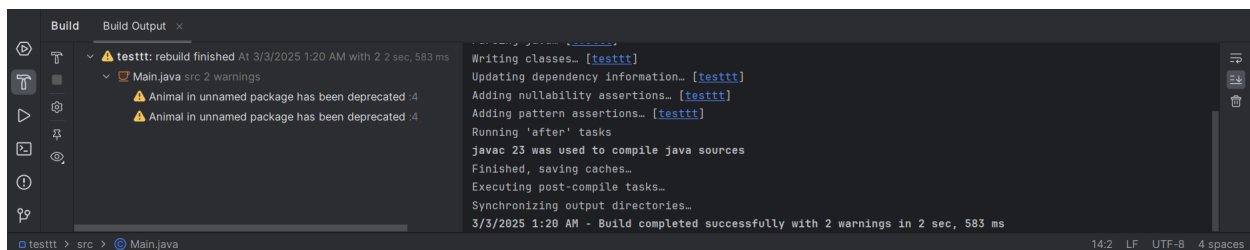
فرض کنید یک پروژه‌ی بزرگ وجود داره که شما بخشی از کد اون رو قبلاً زدید و دیگران تا الان از متد یا کلاسی که شما نوشتید، استفاده کردن. حالا شما یا کارفرماتون متوجه شدید که یه بخشی از کد شما یک مشکل بزرگ ایجاد می‌کنه و باید از پروژه حذف بشه. شما باشید چیکار می‌کنید؟ اون قسمت از کدتون (مثلاً فرض کنید یک کلاس) رو از سورس پاک می‌کنید، نه؟

احتمالاً انتخاب خوبی نیست. مهم‌ترین دلیل اینه که افراد دیگه‌ای از این کلاس شما تو بخش‌های دیگه‌ای استفاده کردن. یعنی قسمت‌هایی از این پروژه هست که بدون وجود کد شما، نباید وجود داشته باشن! پس وقتی شما کلاس‌تون رو پاک کنید احتمالاً اجرای کل پروژه به مشکل می‌خوره. آیا راهکار بهتری هست؟

```
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        Animal animal = new Animal();
        animal.makeSound();
    }
}

@Deprecated
class Animal {
    void makeSound() {
        System.out.println("What?");
    }
}
```

کد بالا رو توی اینتلی‌جی کپی کنید. این کد بدون مشکل اجرا می‌شه و نتیجه هم مطابق انتظاره. حالا از منوی اینتلی‌جی، روی قسمت Build برید و گزینه‌ی Rebuild رو بزنین. بعد هم از بین آیکون‌های پایین سمت چپ روی آیکون چکش بزنید. یه همچین چیزی می‌بینید:

اینجا هشدارهای کامپایلر جاوا (Warnings) به شما نشون داده می‌شه. اگه هشدار رو بخونید می‌بینید که کامپایلر به ما گفته که کلاس Animal منسوخ (Deprecate) شده و نمی‌شه ازش استفاده کرد. حدس می‌زنید دلیل این هشدار چیه؟ بله، اگه به کد نگاه بندازید عبارت @Deprecated رو بالای کلاس Animal می‌بینید. این دقیقاً دستورالعملیه که شما به کامپایلر دادید تا کلاس Animal رو غیرقابل استفاده بدونه. و کامپایلر به محض اینکه استفاده‌ی ما از این کلاس رو توی کد می‌بینه، به ما هشدار می‌ده.

@Override در ارث‌بری

توی کدهای قبلی این داک بالای متدهایی که از کلاس مادر بازنویسی شدن، عبارت @Override رو دیدین. حالا که یک آشنایی کلی با مفهوم Annotation ها داشتید، فکر می‌کنید کاربرد این Annotation چی باشه؟

```
class Animal {
    void makeSound() {
        System.out.println("What?");
    }
}

class Cat extends Animal{
    @Override
    void makeSound() {
        System.out.println("Meow!");
    }
}
```

همونطور که می‌بینید متد makeSound توی کلاس Cat بازنویسی شده و عملکرد متفاوتی داره. حالا همین کد رو بدون عبارت @Override بنویسید. همونطور که می‌بینید جاوا هیچ وارنیتی به شما نمیده. پس نوشتن این Annotation بالای یک متد بازنویسی شده به نظر ضروری نیست. اما خب، حتماً دلیلی هست که اینتلیجی کاملاً مصرانه اونو بالای متدهای Overriden می‌نویسه (: . اون دلیل چیه؟

```
class Cat extends Animal{
    @Override
    void makeLoudSound() {
        System.out.println("Meeeeeeeeeeeeeeeeooooooooow!");
    }
    void makeQuietSound(){
        System.out.println("Meow!");
    }
}
```

متدهای کلاس Cat رو مطابق بالا تغییر می‌دیم. حالا سعی کنید کد رو اجرا کنید. این بار برخلاف مثال قبل، کامپایلر حتی به هشدار قانع نیست و با خشونت جلوی اجرای برنامه رو می‌گیره و بهمون می‌گه که «بالای متد makeLoudSound از @Override استفاده کردی ولی من هیچ متدی با این اسم توی کلاس مادر پیدا نکردم». در واقع در ابعاد بزرگ استفاده از @Override برای متدهای بازنویسی‌شده کار خوبیه؛ در صورت ایجاد هر تغییری توی متد اورراید شده یا متد کلاس مادر، این هشدار از طرف کامپایلر به ما داده می‌شه که اگه می‌خواید این متد رو تغییر بدید حواستون باشه که این متد اورراید شده‌ست یا متدی از روی اون اورراید شده.

ما با Annotation ها چیکار می‌کنیم؟

واقعیت اینه که مفهوم annotation توی زبان‌های مختلف و توی زبان جاوا، دنیای گسترده‌ای از کاربردهاست؛ ولی تمرکز رو اون‌ها پیشرفته‌تر از اهداف این درسه. پس اگه کمی قضیه براتون جا نیفتاده نگران نباشید؛ همین که الان می‌دونید Annotation ها چه چیزی هستن و از همه مهم‌تر، @Override که قراره زیاد تو کدهاتون استفاده‌ش کنید چیکار می‌کنه، کافیه.

توی جاوا می‌تونید Annotation خودتون هم درست مثل یک کلاس یا اینترفیس تعریف کنید، می‌تونید به Annotation ها ورودی بدید، می‌تونید به انواع اون‌ها توی یک کلاس به صورت آرایه و یا به پارامترهاشون دسترسی داشته باشید و کلی کار بامزه‌ی دیگه که البته از چارچوب درس خارجن. بنابراین اگه دوست داشتید این لینک‌ها برای مطالعه‌ی بیشتر خوبن:

[Java Annotations – Jenkov.com](http://JavaAnnotations-Jenkov.com)

[Annotation in Java – GeeksForGeeks.ORG](http://AnnotationinJava-GeeksForGeeks.ORG)

inner class ها

توی این دو هفته‌ای که با کلاس‌ها آشنا شدید و کار کردید، هر وقت که چند تا کلاس توی یک فایل جاوا داشتیم اون‌ها رو خارج از هم تعریف کردیم. حتی ممکنه براتون پیش اومده باشه که کلاسی رو از داکيومنت درس یا جاهای دیگه، توی کلاس Main کپی کرده باشید و با ارور جاوا موقع ساختن آبجکت مواجه شده باشید. سوال اینه که آیا این یک قاعده‌ست؟ آیا می‌شه کلاسی رو توی یک کلاس دیگه تعریف کرد؟

پاسخ مثبته. در واقع کلاس‌ها هم مثل متدها و باقی اجزا، می‌تونن هر جایی از کد شما و توی هر Scope ای از کد تعریف بشن. البته همونطور که اول کار گفتم، این موضوع قید و شرط‌هایی هم داره و سطح دسترسی ما به اون کلاس هم وابسته به جاییه که تعریف شده. جلوتر مثال‌هایی می‌بینیم که بهتر متوجه بشیم.

کار با inner class ها

با یک مثال ساده شروع می‌کنیم:

```
class Animal {
    public double weight;

    class Brain {
        double volume;
        //More Brain Stuff
    }

    public void makeSound() {
        //Code
    }
}
```

به این قطعه کد نگاه کنید. کلاس Animal دارای یک فیلد، یک متد و یک Inner Class یا کلاس درونیه. کلاس Brain هم مثل متد و فیلد، جزئی از کلاس Animalه. فکر می‌کنید سطح دسترسی ما به کلاس Brain چطور باشه؟ (اینجا منظور از سطح دسترسی، اینه که کجاها می‌تونیم ازش استفاده کنیم. البته این مفهوم رو توی جلسات بعدی مفصل‌تر بررسی می‌کنیم.)

تا الان با کلاس‌ها به خوبی کار کردید و می‌دونید که اجزای یک کلاس در حالت کلی به هم دسترسی دارن. یعنی داخل متد makeSound می‌شه به راحتی از weight استفاده کرد و یا باقی متدهای کلاس Animal رو صدا زد. این دسترسی مستقیم درباره‌ی کلاس Brain هم صدق می‌کنه. کد رو توی

این‌تلیجی خودتون کپی کنید و دست به کار بشید. مثلاً یک آبجکت از Brain به عنوان فیلد کلاس Animal بسازید. حالا یک آبجکت Brain دیگه توی متد makeSound بسازید. می‌بینید که جاوا به هیچ‌کدوم از این دو آبجکت گیر نمی‌ده. یعنی می‌شه توی هر جایی از کلاس Animal یک نمونه از Brain ساخت.

```
class Animal {
    public double weight;
    Brain exampleField = new Brain();
    class Brain {
        double volume;
        //More Brain Stuff
    }
    public void makeSound(){
        Brain exampleObject = new Brain();
    }
}
```

حالا بنظرتون توی بدنه‌ی کلاس Brain از چه اجزایی می‌شه استفاده کرد؟ امتحان کنید. مثلاً یک متد موقت توی Brain بنویسید و weight یا makeSound رو استفاده کنید. باز هم مشکلی نیست، نه؟

```
class Animal {
    public double weight;

    class Brain {
        double volume;
        double exampleField = weight;

        void exampleMethod(){
            makeSound();
        }
    }

    public void makeSound(){
        //Code
    }
}
```

حالا که دست به کد شدید و کمی با کلاس Animal و Brain کار کردید، احتمالاً متوجه شدید که کلاس‌های درونی هم درست مثل باقی اجزای کلاس هستن و توی بدنه‌ی کلاس بیرونی‌شون می‌شه به‌شون دسترسی داشت.

مغز؛ درون سر یک جانور

احتمالاً تا الان این سوال براتون پیش اومده که اصلاً این کلاس‌های درونی به چه درد می‌خورن یا در واقع چه معنی‌ای داره که یک کلاس رو داخل کلاس دیگه تعریف کنیم؟ حق دارید که این سوال رو

داشته باشید. اول مثال زیر رو ببینید و بعد با کنار هم گذاشتن هر دو مثال به این سوال جواب می‌دیم.

```
class Graph{
    class Vertex{
        Vertex[] adjacencyList;
        int degree;

        //More Vertex Stuff
    }

    class Edge{
        Vertex start;
        Vertex end;
        //More Edge Stuff
    }

    //More Graph Stuff
}
```

توی کد بالا، پیاده‌سازی یک کلاس گراف رو می‌بینید که دو کلاس رأس (Vertex) و یال (Edge) درون این کلاس قرار گرفتن. به ارتباط این دو کلاس با کلاس گراف فکر کنید. توی مثال قبل هم همینطور. نقطه‌ی اشتراک رو می‌بینید؟ توضیح می‌دم.

یکی از دلایلی که جاوا زبون بامزه‌ایه (که البته احتمالاً خیلی‌هاتون مخالفید!) اینه که تقریباً هر چیزی یک معنایی داره. همونطور که می‌تونیم اهمیت و کارکرد متدها رو با معنای پشت اون‌ها درک کنیم، کلاس‌های درونی هم همین وضعیت رو دارن. تو دنیای واقعی برای ما ملموسه که مغز یک حیوان خارج از بدن اون حیوان کارکرد خاصی نداره. یا توی ریاضیات درباره‌ی رئوس و یال‌ها بدون در نظر گرفتن گراف حرف نمی‌زنیم. در واقع گاهی توی مدل‌سازی‌هامون به وسیله‌ی شی‌گرایی، نیاز داریم که یک کلاس فقط و فقط درون یک کلاس دیگه معنا پیدا کنه. البته که این تنها کاربرد Inner Class نیست اما دید خوبی به ما می‌ده که یک کلاس درونی دقیقاً چه مفهومی رو می‌رسونه.

Static Inner Class

دیدیم که می‌شه از Inner Class ها توی بدنه‌ی کلاسی که اون‌ها رو احاطه کرده، استفاده کرد و آبجکت ساخت و البته توضیح دادیم که خیلی از مواقع به کلاس‌های درونی فقط همونجا نیاز داریم! بیاید پا رو فراتر بذاریم و سعی کنیم توی یک کلاس دیگه از Inner Class مون یک آبجکت بسازیم. سعی کنید کد زیر رو اجرا کنید.

```
class Animal {
    public double weight;

    class Brain {
        double volume;
        //More Brain Stuff
    }
    public void makeSound() {
        //Code
    }
}

class Test{
    Brain brain = new Brain();
}
```

به ارور خوردید نه؟ همونطور که تو متن خطا می‌بینید، کامپایلر وقتی به کلاس تست می‌رسه هیچ چیزی به اسم Brain پیدا نمی‌کنه. علت این موضوع واضحه و هفته‌ی قبل تو بخش Local Variables درباره‌ش یاد گرفتید. راه حل چیه؟ خب، گفتیم که Brain یک عضویه از کلاس Animal. پس اگه بخوایم آبجکتی ازش بسازیم، به صورت Animal.Brain ازش استفاده می‌کنیم. کلاس تست رو به صورت زیر تغییر بدید و دوباره اجرا کنید:

```
class Test{
    Animal.Brain brain = new Animal.Brain();
}
```

هنوز هم ارور می‌خوریم! ای بابا، به نظر تنها مشکلمون غیرمحلی بودن Brain نبود. ارور رو نگاه کنید. می‌گه که کلاس Animal جایی که هستیم رو محاصره نکرده! اینجاست که ما برمی‌گردیم پیش کلیدواژه‌ی static!

هفته‌ی پیش یاد گرفتید که متد و فیلد استاتیک چه تفاوتی با حالت عادی‌شون دارن! دیدین که مثلاً یک متد استاتیک در واقع متعلق به کلاسه نه آبجکت. و می‌شه بیرون از کلاس با استفاده از اسم کلاس صداش زد. از طرفی دیدیم که کلاس‌های درونی رو هم دقیقاً همین‌شکلی استفاده می‌کنیم و اون رو متعلق به کلاس بیرونی‌ش می‌دونیم. پس کد زیر با موفقیت اجرا می‌شه:

```
class Animal {
    public double weight;

    static class Brain {
        double volume;
        //More Brain Stuff
    }
    public void makeSound() {
        //Code
    }
}

class Test{
    Animal.Brain brain = new Animal.Brain();
}
```

حالا برمی‌گردیم به اول این بخش؛ گفتیم که اگر کلاستون رو توی کلاس Main نوشته باشید و بعد توی متد main ازش آبجکت ساخته باشید، به ارور برخورد می‌کنید. فکر می‌کنید علتش چیه؟ متد main و کلاس شما هر دو عضوی از کلاس Main هستن و توی یه سطح قرار دارن، پس چرا به ارور می‌خوریم؟ یک بار دیگه این موضوع رو تست کنید:

```
public class Main {
    class Animal{
        //Code
    }
    public static void main(String[] args) {
        Animal animal = new Animal();
    }
}
```

این کد رو اجرا کنید و ارورش رو نگاه کنید؛ باز هم همون ارور آخر. پس کلاس Animal رو static کنید. می‌بینید که دیگه مشکلی نیست. دلیل این موضوع اینه که متد main خودش استاتیکه و هفته‌ی پیش خوندید که متدهای static درون یک کلاس، فقط به اجزایی از کلاس دسترسی دارن که اونا هم static باشن!

پس شما دو زمان نیاز دارید که Static Inner Class بنویسید؛ وقتی که از کلاس درونی‌تون خارج از بلوک خودش استفاده کنید و زمانی که توی یک متد استاتیک از همون بلوک، بخواید از کلاس درونی‌تون نمونه بسازید.

Anonymous Inner Class

ما بارها درباره‌ی دغدغه‌ی نگه‌داری کد و یا خوانایی و شفافیت اون صحبت کردیم؛ هم تحت‌عنوان کلین کد و هم حین معرفی قابلیت‌های مختلف زبان جاوا. تا اینجا دستتون اومده که رویکرد شی‌گرایانه در برنامه‌نویسی و مخصوصاً توی زبان جاوا، چقدر در راستای همین دغدغه‌هاست. حالا که بحث Inner Class رو باز کردیم، می‌خوایم درباره‌ی مشکل مشابهی حرف بزنیم که راه حلش چیزی از خانواده‌ی کلاس‌های درونیه.

کلاس‌های کم‌مصرف؛ هیاهو برای هیچ

هفته‌ی پیش و در ادامه همین هفته، کلاس‌های مختلفی با هم دیدیم و تعریف کردیم. از روی خیلی از این کلاس‌ها چندین و چند بار تو یک برنامه آجکت ساختیم اما از بعضی‌ها هم فقط یک بار آجکت ساخته شد. از طرفی الان که اینترفیس رو یاد گرفتید، ممکنه بارها با این موضوع مواجه بشید که مجبور باشیم از یک اینترفیس تعداد خیلی زیادی کلاس implement کنیم در حالی که از هر کدوم شاید فقط یک نمونه بسازیم! کلاس‌های زیادی تو پروژه‌های ما هستن که کم‌مصرفن. البته اینکه می‌گم کم مصرف، لزوماً به معنای کم‌اهمیتی اون کلاس نیست بلکه واقعاً منظور استفاده‌ی کم از اونه! فکر می‌کنید چطور می‌شه این کلاس‌ها رو جمع و جورتر کرد؟ شما قبلاً یک نمونه از این اتفاق رو دیدید، باهاش بارها کار کردید و اتفاقاً درباره‌ش خیلی کنجکاو شدید. پس بیاید تا یکبار برای همیشه همه چیز رو درباره‌ش بفهمیم.

کلاس بی‌نام و نشان

```
JButton button = new JButton();
button.addActionListener(new ActionListener() {
    @Override
    public void actionPerformed(ActionEvent e) {

    }
});
```

این قطعه کد عجیب رو یادتونه؟ الان شباهت‌های زیادی بین این کد و کلاس‌ها می‌بینید. به چیزی که می‌بینید کلاس ناشناس یا Anonymous Class می‌گیم. کلاس‌هایی که اسم ندارن و ازشون فقط یک بار آجکت ساخته می‌شه! این کلاس‌ها معمولاً زمانی استفاده می‌شن که از یک اینترفیس یا کلاس، چندین و چند کلاس با ویژگی‌های منحصر‌بفرد نیاز داشته باشیم. این کلاس‌ها با الگو و سینتکس زیر نوشته می‌شن:

```
//Test can be an interface, an abstract class or a regular class
Test test = new Test() {
    void testMethod(){
        System.out.println("Test");
    }
};
```

خط اول دقیقاً مشابه با تعریف یک آبجکت. بعد از اون یک بلوک جدید از کد باز می‌شه و درون اون می‌شه فیلدها (در صورتی که Test یک کلاس معمولی باشه) و متدهای مختلفی تعریف و استفاده کرد. بعد از اون می‌شه از آبجکت test که از کلاس بدون اسم مون ساختیم، استفاده کنیم اما نمی‌تونیم آبجکت جدیدی از این کلاس بسازیم. دقت کنید که این کلاس کاملاً جدی اسم نداره؛ و اون Test ی که می‌بینید اسم اینترفیسیه که Anonymous Class ما از اون implement شده. می‌فهمم که کمی گیج شده باشید. پس بذارید با یه مثال همه مشکلاتمونو حل کنیم. خودتونم دست به کد باشید، این مثال رو اجرا کنید و باهاش دست و پنجه نرم کنید:

```
interface Operator{
    void doOperation(double a, double b);
}

class add implements Operator{
    @Override
    public void doOperation(double a, double b) {
        System.out.println(a + b);
    }
}

class multiple implements Operator{
    @Override
    public void doOperation(double a, double b) {
        System.out.println(a * b);
    }
}
```

کد بالا یک مثال ساده‌ست. یک اینترفیس به اسم Operator داریم که برای انجام عملیات بین دو عدد. از روی این اینترفیس دو کلاس می‌سازیم که عملگرهای جمع و ضرب هستن و می‌تونیم چندین عملیات دیگه هم تعریف کنیم. حالا اگه بخوایم از این عملیات‌ها توی کلاس Main استفاده کنیم، از هر عملیات فقط یک آبجکت کفایت می‌کنه. این کد رو چطور می‌تونیم با Anonymous Class بازنویسی کنیم؟ اول خودتون بهش فکر کنید و بعد کد پایین رو ببینید:

```
interface Operator{
    void doOperation(double a, double b);
}
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        Operator add = new Operator() {
            @Override
            public void doOperation(double a, double b) {
                System.out.println(a + b);
            }
        };
        Operator multiple = new Operator() {
            @Override
            public void doOperation(double a, double b) {
                System.out.println(a * b);
            }
        };
    }
}
```

اگر هنوز خوب متوجه نشدید، بارها دو تا قطعه کدی که برای این مثال نوشتیم رو نگاه کنید و شباهت‌ها و تفاوت‌هاشون رو مقایسه کنید. این دو تا قطعه کد دقیقا یک کار رو با دو رویکرد متفاوت انجام می‌دن.

بازگشت به گرافیک

حالا که خودمون یک مثال نوشتیم و فهمیدیم که Anonymous Class ها چطور کار می‌کنن، بیاید برگردیم عقب و کد گرافیکی مون رو رمزگشایی کنیم.

```
JButton button = new JButton();
button.addActionListener(new ActionListener() {
    @Override
    public void actionPerformed(ActionEvent e) {

    }
});
```

توی این کد ما به عنوان ورودی متد addActionListener، یک آبجکت بدون اسم از یک کلاس Anonymous می‌دیم! این کلاس از روی اینترفیس ActionListener ساخته شده و متد actionPerformed از این اینترفیس، بازنویسی می‌شه.

فکر می‌کنید همین کد با همین کارکرد، بدون استفاده از Anonymous Class چطور می‌شد؟

```
class GUI implements ActionListener{
    JButton firstButton = new JButton();
    JButton secondButton = new JButton();

    //Code
```

```
@Override
public void actionPerformed(ActionEvent e) {
    if (e.getSource() == firstButton){
        //Whatever first button do
    }
    else if (e.getSource() == secondButton){
        //Whatever second button do
    }
}
```

یک کلاس که اینترفیس ActionListener رو implement کرده و داخلش تمام کارهای گرافیکی انجام می‌شه و در انتها متد actionPerformed بازنویسی می‌شه. با این تفاوت که در این شکل پیاده‌سازی اکشن تمام دکمه‌ها توی یه متد نوشته می‌شه. پس باید مطابق کد بالا، با استفاده از if و متد getSource که منشاء کلیک دکمه‌ها رو برمی‌گردونه، این موضوع هندل بشه.

اگه براتون جالبه که می‌شه یک کار یکسان رو با دو رویکرد متفاوت اما قاعده‌مند و دقیق انجام داد، درباره‌ی Design در برنامه‌نویسی بخونید.

واقعیت اینه که نمی‌شه گفت یکی از این رویکردها درست‌ترن اما هر کدوم مزایای خودشون رو دارن و باید بنا به کارکرد، یکی رو انتخاب کرد.

منبع برای یادگیری بیشتر

درباره‌ی Anonymous Class ها بیش از این می‌شه حرف زد. درباره‌ی روش‌های مختلف استفاده از اون‌ها، مقایسه‌ی اون‌ها با کلاس‌های عادی و غیره. اگه دوست دارید لینک‌های زیر رو نگاه بندازید:

[Anonymous Inner Class in Java – GeeksForGeeks.org](https://www.geeksforgeeks.org/anonymous-inner-class-in-java/)

[Java Anonymous Classes – Baeldung.com](https://www.baeldung.com/java-anonymous-classes)

Lambda Expression در جاوا

یک راه حل مشابه با Anonymous Inner Class ها برای مشکلی که قبل‌تر مطرح کردیم، استفاده از lambda expression هاست. لامبدا ها قطعه‌های کوچیک و مختصری از کد هستند که درست مثل یک متد رفتار می‌کنن؛ می‌تونن ورودی بگیرن و بعد کاری رو انجام بدن یا یک خروجی برگردونن. با این تفاوت که می‌شه با اون‌ها مثل یک آبجکت رفتار کرد؛ یعنی مثلاً توی متغیری ذخیره‌شون کرد یا اون‌هارو به عنوان ورودی به یک متد دیگه داد. خیلی عجیبه، نه؟

واقعیت اینه که نه (:، جاوا معجزه نکرده که ما بتونیم یک متد رو توی یه آبجکت ذخیره کنیم. لامبدا ها در واقع همون Anonymous Class هایی هستند که همین الان یاد گرفتیم؛ با این تفاوت که interface ی که لامبدا ها از اون استفاده می‌کنن فقط و فقط یک متد ابستراکت داره (به این اینترفیس‌ها می‌گن Functional Interface). این موضوع باعث شده تا لامبدا ها به عنوان یک جایگزین مختصرتر از Anonymous Class برای اینترفیس‌های فانکشنال استفاده بشن. حالا که یه دید کلی به لامبدا دارید بریم سراغ کد زدن:

```
interface Operator{
    void doOperation(double a, double b);
}
public class Main {
    public static void main(String[] args) {

        Operator add = (double a, double b) -> System.out.println(a + b);
        add.doOperation(5, 8);
    }
}
```

کد بالا دقیقاً همون مثالی که تو بخش قبل به دو شکل مختلف دیدیم. حالا این بار با لامبدا اون رو حتی خلاصه‌تر از قبل نوشتیم. اول کد رو اجرا کنید و خروجی رو ببینید و بعد برگردید تا اون رو بررسی کنیم.

شمایل و ساختار کلی لامبدا به شکل زیره:

(int arg1, String arg2)	->	{System.out.println("Two arguments "+arg1+" and "+arg2);}
Argument List	Arrow token	Body of lambda expression

حالا مجدداً به کد نگاه کنید. اینترفیس Operator فقط یک متد ابسترکت به اسم doOperation دارد. یک آجکت از این اینترفیس می‌نویسیم و یک عبارت لامبدا جلوش می‌نویسیم:

```
Operator add = (double a, double b) -> System.out.println(a + b);
```

این عبارت لامبدا دقیقاً به همون تنها متد اینترفیس نسبت داده می‌شه. پس ورودی‌هایی که می‌نویسیم باید مطابق باشه. عبارت بعد از فلش هم دستوره که می‌خوایم متد doOperation برای add انجام بده. حالا الان add، در واقع یک آجکت از یک کلاس ناشناسه.

کدی که بالاتر دیدید معادل با کد پایینه:

```
interface Operator{
    void doOperation(double a, double b);
}
public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        Operator add = new Operator() {
            @Override
            public void doOperation(double a, double b) {
                System.out.println(a + b);
            }
        };
        add.doOperation(5, 8);
    }
}
```

فراتر از اینکه هر دو کد یک کار رو انجام می‌دن، فرآیندی که طی می‌کنن هم یکسانه و کاملاً معادل با همدیگه هستن.

چند نکته درباره‌ی lambda expression

- لامبداها فقط مختصرن و کد رو کوتاه‌تر می‌کنن و عملاً تاثیری روی پیچیدگی کدها ندارن. بابت همینکه که می‌گیم معادل با استفاده از Anonymous Class ها هستن.
- اگه ورودی‌ای که برای لامبدا می‌نویسیم با ورودی متد ابسترکت در اینترفیس مون یکسان نباشه، طبیعتاً به ارور برخورد می‌کنیم. پس این موضوع ضروریه.
- اگه توی اینترفیس، دو یا چند تا متد ابسترکت داشته باشیم، نمی‌تونیم لامبدا بنویسیم و ارور می‌گیریم. همون‌طور که قبلاً هم گفتیم برای اینترفیسی که چند تا ابسترکت متد داره فقط می‌تونیم از خود Anonymous Class ها استفاده کنیم.

- تاکید می‌کنم که وقتی می‌گیریم اینترفیسی که یک متد داره، منظورمون یک متد ابسترکته. اگه اینترفیس چند تا متد دیفالت داشته باشه و یک متد ابسترکت، استفاده از لامبدا مشکلی نداره.
- دستوری که لامبدا به متد ابسترکت نسبت می‌ده، می‌تونه بیش از یک خط باشه. کافیه تمام دستورها رو بعد از فلش و توی یک بلوک `{ }` قرار بدیم.
- اگه می‌خواید دربارهی لامبدا در جاوا بیشتر بخونید، به [این لینک](#) سر بزنید.